

Godišnje izvješće 2019.

IMPRESSUM

NAKLADNIK

Hrvatske šume d.o.o.
Zagreb, Ulica kneza Branimira 1

PRIPREMILI I UREDILI

Branko Sitaš, Ivica Milković, Krešimir Žagar,
Ana Juričić Musa, Maja Stankić, Irena Devčić,
Marinko Stojić, Miljenko Vrebčević, Goran
Vincenc

AUTORI FOTOGRAFIJA

Naslovnica: Zvonimir Ištvan
Marinko Bošnjaković, Ivan Brezovac,
Sandra Crnković, Hrvoje Čeliković, Goran
Dorić, Mirjana Grahovac Tremški, Jerko Gudac,
Boris Ljubojević, Alan Novkinić, Branko Sitaš,
Željko Tomašić, Zdenko Turniški,
Goran Vincenc, Oliver Vlainić

TISAK

Svilan d.o.o. Bjelovar

NAKLADA

300 kom.

SADRŽAJ

PROSLOVI	3
ŠUMARSTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ	6
ODRŽIVO GOSPODARENJE ŠUMAMA	8
OBIČNA BUKVA	10
KLJUČNI UTJECAJI I UPRAVLJANJE RIZICIMA	12
CILJEVI HRVATSKIH ŠUMA U SKLADU S GLOBALNIM STRATEŠKIM CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA	13
DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE I SURADNJA SA ZAJEDNICOM TIJEKOM GODINE	14
GRAFIČKI PRIKAZ 1 HEKTARA ŠUME	16
ZAŠTITA ŠUMA OD BILJNIH BOLESTI I ŠTETNIKA U 2019. GODINI	18
CERTIFIKACIJA EKOLOŠKE PROIZVODNJE	21
NATURA 2000	22
LJUDSKI POTENCIJALI	24
ZAŠTITA NA RADU	25
STATUS ZAPOSLENIKA	26
ODRŽIVO GOSPODARENJE ŠUMAMA	27
PROIZVODNJA ŠUMSKIH PROIZVODA	28
PRIHODI DRVNIH SORTIMENATA	31
RASADNIČARSTVO I SJEMENARSTVO	32
NOVE TEHNOLOGIJE	33
INVESTICIJE	34
FINANCIJSKO IZVJEŠĆE	37
REVIZIJSKO IZVJEŠĆE	43

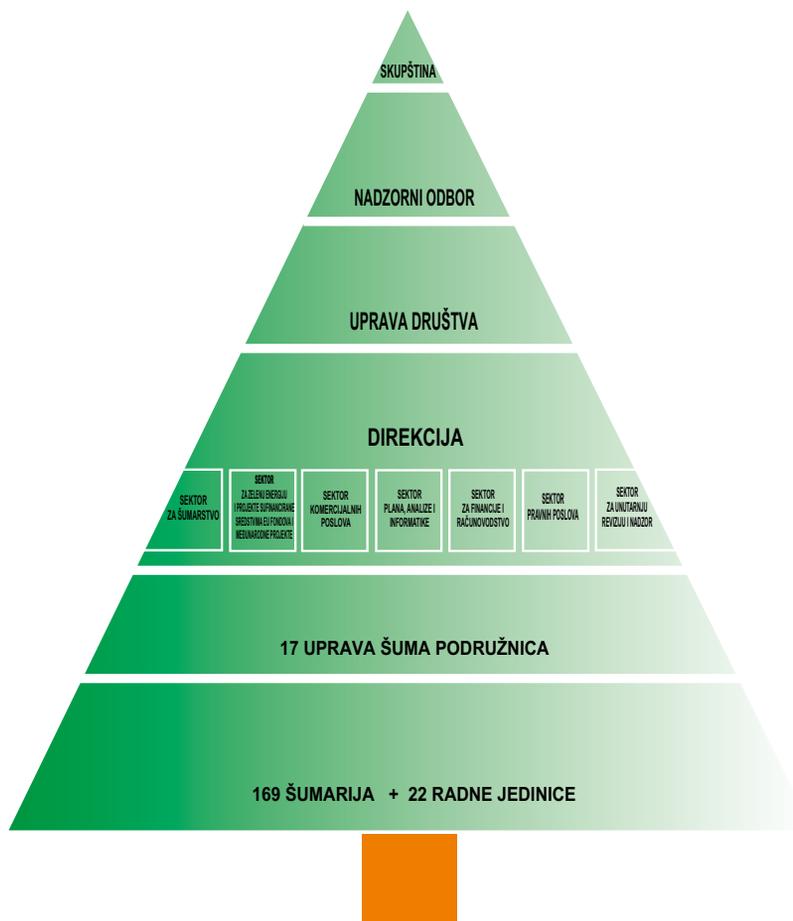
MISIJA

Osigurati održivo gospodarenje državnim šumama na čitavom području Republike Hrvatske na ekološki osjetljiv, ekonomski učinkovit i socijalno odgovoran način prema društvu u cjelini i zaposlenicima poduzeća.

VIZIJA

Želimo biti vodeće trgovačko društvo za gospodarenje šumama u regiji koje će podizati svijest građana o šumama kao nacionalnome prirodnom bogatstvu RH te promicati načela održivog razvoja.

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA

PROSLOV

SKUPŠTINA DRUŠTVA

mr. sc. Marija Vučković,
ministrica poljoprivrede

Poštovani dionici Hrvatskih šuma, i poslovna 2019. godina zadržala je financijsku stabilnost, unatoč nastavku poslovanja Društva u složenoj poslovnoj okruženju. Specifičnost godine kapitalna su financijska ulaganja u stvaranje uvjeta za nesmetano gospodarstvo u skladu sa strogim načelima održivog upravljanja, posebice u protupožarne mjere zaštite i poslove razminiranja naših šuma i šumskog zemljišta, pri čemu treba pohvaliti angažman u korištenju financijskih instrumenata EU-a. Uredbom Vlade Republike Hrvatske dobivena je i nova zadaća - davanje u zakup šumskog zemljišta kojim će se osim ekonomske isplativosti, uz primjenu svih načela potrajnog gospodarstva, poticati i hrvatsko stočarstvo i razvoj proizvodnje u ruralnim područjima. Uz posvećenost ostvarivanju uspješnih rezultata, Hrvatske šume kao odgovoran poslodavac ne smiju zaboraviti ključ svoga uspjeha, a to su zaposlenici čija se prava mogu i moraju poboljšavati te je potrebno provoditi i dodatne mjere za stimulaciju njihova rada, posebice najosjetljivije skupine, proizvodnih radnika. Vjerujući u daljnje promicanje društveno odgovornog poslovanja, usklađenost s razvojnim ciljevima društvenog i gospodarskog razvoja, uspješno ispunjavanje očekivanja svojih kupaca, a sve uz očuvanje naših šuma za buduće generacije, zahvaljujem svim zaposlenicima, predstavnicima sindikata zaposlenih, članovima Uprave i Nadzornog odbora koji su zajednički omogućili stabilnost Hrvatskih šuma d.o.o.

NADZORNI ODBOR

**Predsjednik Nadzornog
odbora HŠ d.o.o.**
izv. prof. dr. sc.
Davor Filipović

Hrvatske šume d.o.o., osim upravljanja prirodnim resursom od nacionalnog značaja, državnim šumama, pred sobom imaju brojne važne zadatke – razvijanje suradnje s drvoprerađivačkom industrijom kao najvažnijim poslovnim partnerom, zatim s dobavljačima, lokalnom zajednicom, udrugama za zaštitu okoliša, akademskom zajednicom, vlastitim zaposlenicima i napoljetku državom kao vlasnikom šuma i šumskog zemljišta. Iako kompleksni, zadaci se mogu realizirati u korist svih spomenutih dionika, uz uvjet da se poštuju najbolje poslovne prakse, da se racionalizira poslovanje na svim razinama te da se vodi računa o svakom pojedinom ulaganju. Hrvatske šume d.o.o. na dobrom su putu da sve to postignu. Iz ekonomske perspektive državnim šumama se gospodari uz ostvarivanje dobiti - u 2019. godini ona je iznosila 64,2 milijuna kuna. Jedinicama lokalne uprave i samouprave Hrvatske šume d.o.o. pomažu kroz šumski doprinos te im je u tu svrhu u 2019. uplaćeno 126 milijuna kuna. Posebna pozornost usmjerava se prema zaposlenicima koji su nositelji uspješnog poslovanja Hrvatskih šuma d.o.o. iz čega proizlazi dodatna potreba za promicanjem izvrsnosti i stalnim usavršavanjem. U ekološkom pogledu Hrvatske šume d.o.o. također su predvodnik u prelasku na zelenu, obnovljivu energiju, uvođenjem peći na biogorivo u svoje objekte. Godine pred nama donose sve više izazova i trebat će mobilizirati sva znanja i vještine u očuvanju resursa kojim se gospodari, a da to i dalje bude na dobrobit svih zainteresiranih strana, a i samih šuma.

UPRAVA DRUŠTVA

Hrvatske šume društvo s ograničenom odgovornošću i u 2019. godini nastavlja se potvrđivati kao jedan od najznačajnijih poslovnih subjekata u Republici Hrvatskoj, ne samo u financijskom smislu, uplaćujući znatna sredstva u državni proračun i u proračune lokalnih samouprava, nego i u smislu upravljanja važnim prirodnim resursom, šumama u vlasništvu RH te upravljanja ljudskim resursima, s obzirom na to da je u ruralnim dijelovima države Društvo jedan od najvećih i najpouzdanijih poslodavaca.

Gospodareći šumama u Republici Hrvatskoj Hrvatske šume d.o.o. suočavaju se s velikim izazovima koji su uvjetovani razornim posljedicama ubrzanih klimatskih promjena (biljne bolesti, požari, oluje) i nepovoljnim demografskim kretanjima. Za učinkovito upravljanje u takvim uvjetima potrebne su brze i pouzdane informacije o situaciji na terenu te resursi koji omogućuju učinkovito djelovanje na saniranju stanja. U takvim uvjetima naša je inicijativa u poslovnoj 2019. godini bila usmjerena na unaprjeđenje poslovnih procesa, unaprjeđenje informatičkog sustava, unaprjeđenje sjemenarstva i učinkovite rasadničke proizvodnje dostatne za pravovremenu sanaciju oštećenih sastojina, osuvremenjivanje tehnologija pridobivanja drva i šumsko-uzgojnih radova, naprednu protupožarnu zaštitu, kao i održivo i učinkovito korištenje šumske biomase, odnosno povećanje stupnja iskoristivosti užite drvne mase. S obzirom na to da nam je najvažniji cilj da šuma sutra bude kvalitetnija i vrijednija nego danas, odnosno da je očuvamo za buduće naraštaje, ulaganja u biološku obnovu šuma i dalje su naša najvažnija ulaganja. Stoga smo u 2019. g. za biološku obnovu šuma izdvojili čak 483 milijuna kuna, 35 milijuna više nego godinu ranije. Novim Zakonom o šumama dvostruko se povećao šumski doprinos koji Društvo plaća lokalnim samoupravama. Time Hrvatske šume d.o.o. u potpunosti ispunjavaju dio svoje misije - zadovoljavanje potreba države kao vlasnika šuma, zadovoljavanje očekivanja lokalnih samouprava i šire javnosti. Uz takvo povećanje rashoda, trebalo je naći i nove izvore prihoda, što smo, između ostalog, uspjeli kroz apliciranje kvalitetnih projekata za financiranje iz EU fondova. Hrvatske šume u aktivnoj su provedbi u 2019. imale 9 projekata ukupne vrijednosti 767 milijuna kuna. Na pomolu su i novi potencijalni poslovi - Kamenolom Krašić vraćen je u ruke Hrvatskih šuma, evidentno se diže ugostiteljstvo, ali i zelena energija, dok veliki potencijal leži u davanju u zakup šumskog zemljišta za koje je to moguće u skladu sa šumskogospodarskim planovima i koje je prikladno za potrebe razvoja stočarstva te stavljanju svih nekretnina u funkciju.

Pored plana biološke obnove šuma, planova proizvodnje i prodaje drvnih sortimenata te plana investicija, među ciljevima u 2019. godini bilo je i podizanje kvalitete radova u obnovi i zaštiti šuma te promjene u načinima prodaje drvnih sortimenata gdje smo značajnije količine drvnih sortimenata prodali putem javnih nadmetanja. U 2019. god. od prodaje drvnih sortimenata ostvarili smo prihod od 1.938 milijuna kuna, što je najbolje ostvarenje u tom segmentu u povijesti Hrvatskih šuma.

Ove smo godine uložili znatan trud i u unaprjeđivanje odnosa s ostalim dionicima u ruralnom području, poput poljoprivrednika - stočara, s kojima prvi put Hrvatske šume d.o.o. sklapaju ugovore o zakupu šumskog zemljišta na temelju javnih poziva za zakup zemljišta u svrhu pašarenja. Istovremeno smo na taj način pronašli dodatan izvor prihoda za svoje podružnice na kršu koje ostvaruju znatno manje prihode od prodaje drvne sirovine.

Uz sve klimatske i poslovne izazove u 2019. godini, Hrvatske šume nastavile su s ulaganjima u „zelenu energiju“ kroz otvaranje Sektora za zelenu energiju i projekte sufinancirane sredstvima EU fondova i međunarodne projekte te investicijski ciklus s naglaskom na nabavi suvremene opreme za pridobivanje biomase čime će se omogućiti proizvodnja obnovljive energije uz očuvanje okoliša, ali i otvaranje novih radnih mjesta te ostanak stanovništva u ruralnim područjima. Ulaganjem u šumarsku opremu i nove tehnologije omogućuje se mobilizacija dodatnih količina drvne biomase, odnosno drvnih ostataka, čime će se smanjiti ovisnost o uvozu fosilnih goriva i ostvariti znatna financijska ušteda. Neposredna korist bit će i smanjena opasnost od požara u priobalnom pojasu i na otocima.

Sa zadovoljstvom bih spomenuo da smo u 2019. zadržali kontinuitet prihoda te da Društvo i dalje posluje bez kreditnih zaduženja, iako su dvostruko povećane stope izdvajanja za lokalne sa-

Uprava Hrvatskih šuma d.o.o.

**Krunoslav Jakupčić, dipl.ing.šum.,
predsjednik Uprave**

Ante Sabljčić, dipl.ing.šum., član Uprave
mr.sc. Igor Fazekaš, član Uprave

mouprave. Uz poštivanje svih obveza iz Kolektivnog ugovora, nije nevažno spomenuti da Društvo u potpunosti zadovoljava i očekivanja vlastitih zaposlenika.

Detaljno financijsko izvješće nalazi se na kraju Godišnjeg izvješća za 2019. godinu koje Vam ovom prilikom predstavljamo, no najvažnijim dijelom smatramo ono nefinancijsko izvješćivanje koje prikazuje svu kompleksnost poslovanja Hrvatskih šuma d.o.o. u vremenima sve veće potrebe za odgovornim i održivim gospodarenjem prirodnim resursima. I za kraj, i dalje ćemo nastojati potvrditi Hrvatske šume kao okosnicu ruralnog razvoja Republike Hrvatske, zajedno sa svim dionicima koji posluju unutar industrija i djelatnosti koji se baziraju na šumama.

FSC® CERTIFIKAT

Prvi u regiji od 2002. godine gospodarimo s FSC® certificiranim šumama

Pravo na prestižni FSC® certifikat znači da se šumom gospodari prema strogim ekološkim, socijalnim i ekonomskim standardima. FSC® certifikat predstavlja veliku čast i međunarodno priznanje načinu gospodarenja šumama unutar Hrvatskih šuma d.o.o. koje se odvija u skladu s navedenim strogim kriterijima.

Činjenica da Hrvatske šume d.o.o. mogu sve svoje proizvode stavljati na tržište kao FSC® certificirane od golemog je značenja za hrvatsku drvenu industriju s obzirom na to da najveći dio njihove sirovine dolazi upravo iz tog izvora.

Za običnog građanina, kupca drvnih proizvoda, zaštićeni FSC® logotip znači da proizvod koji kupuje nije proizveden tako da su zbog njega žrtvovane šume te da on svojim potrošačkim postupkom nije pridonio nemilosrdnoj eksploataciji šumskih resursa kakva se nažalost događa u nekim dijelovima svijeta.

ŠUMARSTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ukupna površina šuma i šumskih zemljišta u Republici Hrvatskoj iznosi 2.759.039 ha, što čini 49,3 % kopnene površine države. Od toga je 2.097.318 ha u vlasništvu RH, dok je 661.721 ha u vlasništvu privatnih šumoposjednika. Glavnom šuma u vlasništvu države gospodari javni šumoposjednik Hrvatske šume d.o.o. (2.024.461 ha).

Osnovna podjela šuma i šumskog zemljišta obuhvaća sljedeće kategorije:

- Obraslo šumsko zemljište: 2.492.676 ha (90 % ukupne površine šuma i šumskog zemljišta) ili 44,5 % kopnene površine Republike Hrvatske, što ujedno predstavlja i šumovitost
- Neobraslo proizvodno šumsko zemljište: 199.147 ha, (7 % ukupne površine šuma i šumskog zemljišta) ili 3,6 % kopnene površine Republike Hrvatske
- Neobraslo neproizvodno šumsko zemljište: 24.956 ha ili 1 %
- Neplodno šumsko zemljište: 42.260 ha ili 2 %

Prema namjeni šume su:

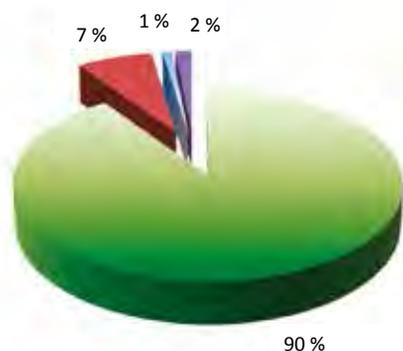
GOSPODARSKE - uz očuvanje i unaprjeđenje njihovih općekorisnih funkcija koriste se za proizvodnju šumskih proizvoda;

ZAŠTITNE - u prvom redu služe za zaštitu zemljišta, voda, naselja, objekata i druge imovine;

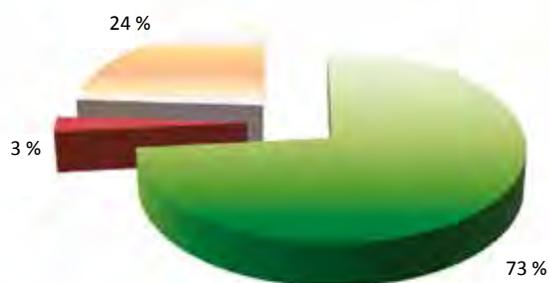
ŠUME S POSEBNOM NAMJENOM - zaštićeni dijelovi prirode (strogi rezervati, nacionalni parkovi, posebni rezervati, spomenici prirode, značajni krajobrazi, park-šume).

OSNOVNI PODACI PREMA ŠUMSKOGOSPODARSKOJ OSNOVI PODRUČJA 2016. - 2025.

Sve šume u Hrvatskoj podijeljene su u gospodarske jedinice, a one u odjele i odsjeke. Svaka gospodarska jedinica ima svoj šumskogospodarski plan koji se izrađuje za razdoblje od 10 godina. Šumari već stoljećima u svom gospodarenju primjenjuju princip potrajnosti (održivosti) i stoga iz šume uzimaju znatno manje drveća nego ga priraste.

Osnovna podjela šuma i šumskog zemljišta prema iskazu površina u obrascu ŠGO-1

Šume i šumska zemljišta prema vlasništvu

Tablica 1. Šume i šumska zemljišta kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o.

Godina	Namjena			Ukupno
	Gospodarska	Zaštitna	Posebne namjene	
	ha			
1996.	1.878.790	88.839	23.909	1.991.537
2006.	1.838.783	145.634	34.570	2.018.987
2016.	981.665	650.631	392.164	2.024.461

Iz tablice je vidljiv porast ukupne površine šuma i šumskih zemljišta u proteklih 20 godina, kao i porast zaštitnih i šuma posebne namjene na štetu gospodarskih šuma, što je dokaz da su te iznimno očuvane šume zbog brige šumara zaslužile određeni oblik zaštite.

DRVNA ZALIHA I PRIRAST PO VRSTAMA DRVEĆA I VLASNIŠTVU

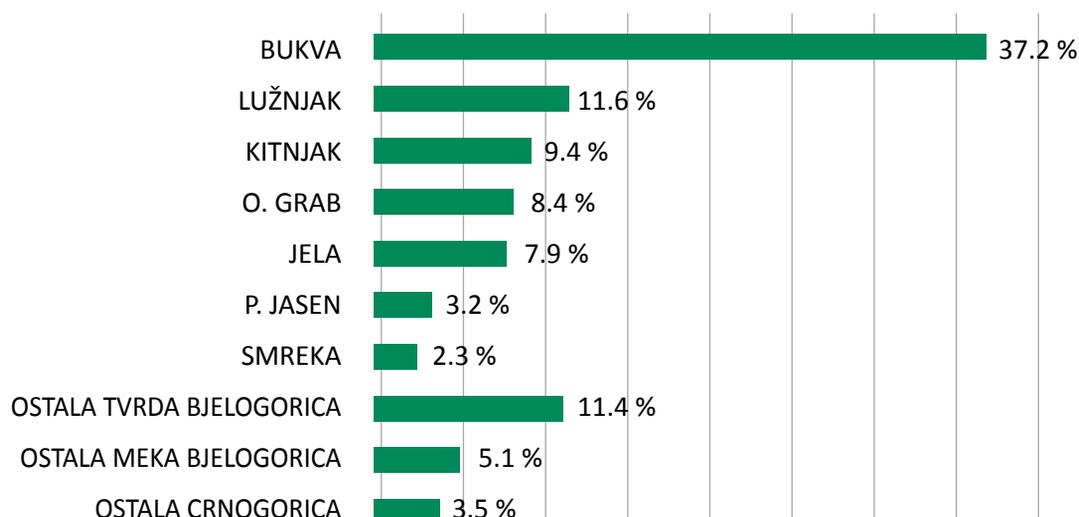
Drvena zaliha u Republici Hrvatskoj iznosi **418,6 milijuna** m³, od čega je **315,8 milijuna** m³ u državnim šumama kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o.; **83,7 milijuna** m³ je u šumama privatnih šumoposjednika i **19,1 milijuna** m³ u državnim šumama kojima se koriste drugi pravni subjekti.

GODIŠNJI PRIRAST I ETAT

ETAT- sječiva drvena masa označava količinu drvene mase koju je dopušteno iskorištavati u gospodarske svrhe.

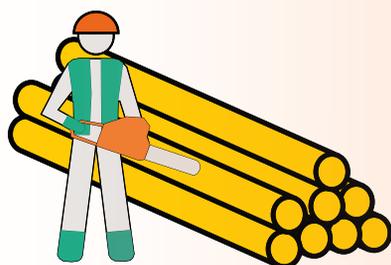
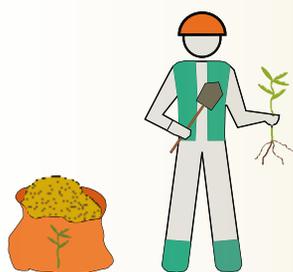
Godišnji prirast drvene zalihe u Republici Hrvatskoj iznosi 10,1 milijuna m³, od čega je 7,5 milijuna m³ u šumama kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o., a 2,2 milijuna m³ u šumama šumoposjednika. Godišnje se u šumama kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o. iskoristi manje od prirasta, čime se osigurava budućnost održivog gospodarenja.

Godišnji etat u šumama kojim gospodare Hrvatske šume d.o.o. iznosi u prosjeku 6,4 milijuna m³.

Obnova šuma

- Priprema staništa 8.634 ha
- Pošumljavanje i popunjavanje 5.923 ha
- U sastojine u obnovi posijano je 1.800 tona sjemena i posađeno 8,4 milijuna sadnica šumskog drveća

Pridobivanje drva

Proizvodi

Značajan smo proizvođač obnovljivih drvnih proizvoda.

U 2019. godini proizveli smo:

- 5,35 mil. m³ drvnih proizvoda (trupci 2,44 mil. m³, prostorno drvo 2,91 mil. m³);
- Prihod od prodaje drva 1,938 milijardi kuna;

DARENJE ŠUMAMA

Uređivanje šuma i šumska infrastruktura

- Izrađeni su šumskogospodarski planovi za 195.291 ha šuma i šumskih zemljišta
- Izgrađeno je 156 km šumskih cesta;
- Izgrađeno je 42 km protupožarnih prosjeka s elementima cesta;

Njega i zaštita šuma

- Njega mladih sastojina 28.673 ha;
- Prorjeđivanje sastojina 3.472 ha;
- Odabir i obilježavanje stabala za sječu 6,39 mil. m³;
- Čuvanje šuma 2.026.000 ha;
- Zaštita šuma od biljnih bolesti i štetnika 97.834 ha;

OBIČNA BUKVA

Obična bukva (*Fagus sylvatica L.*) najznačajnija je vrsta drveća u Republici Hrvatskoj i uspijeva gotovo na polovici šumske površine. Zbog velike rasprostranjenosti i udjela od oko 40 % u drvnj zalihi državnih šuma ova vrsta drveća, osim izuzetnoga gospodarskog značaja, ima i presudan utjecaj na općekorisne funkcije šuma.

Bukva je s manjim ili većim udjelom prirodno rasprostranjena u većini šumskih zajednica kopnenog i manjim dijelom primorskog područja Republike Hrvatske. Bukve nema u toplijem dijelu jadranskog Sredozemlja te u Posavini i Podravini u nižim dijelovima mikoreljefa koji su izloženi poplavama i visokim razinama podzemnih voda.

Ta vrsta daje osobit pečat većini krajolika u pribrežju i gorju od Žumberka do Dilja između Save i Drave, zatim na Banovini, Korđunu, u Lici te u dijelu Sredozemlja u kojemu bukova šuma s jesenskom šašikom tvori granični šumski ekosustav između eurosibirsko - sjevernoameričke i sredozemne regije.

Bukva uspijeva u nejednakim klimatskim, reljefnim i pedološkim prilikama. Uz prilagodbu na različita staništa bukva podnosi i puno zaslje te ima umjerene zahtjeve za vodom što doprinosi njenoj širokoj rasprostranjenosti.

Očuvanje stabilnosti bukovih šuma treba se zasnivati na održivom gospodarenju bez pretjeranih ambijentalnih promjena. Osobito je važno održavanje šumskog reda kojim se uklanjaju uvjeti za širenje biljnih bolesti i štetnika. Za zaštitu bukovih šuma vrlo su važni pravilni uzgojni postupci. Bukova stabla ne smiju se izložiti direktnom utjecaju sunca pa o tome treba voditi računa kod provođenja zahvata u gospodarenju šumama.

Drvena zaliha bukve u šumama kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o. iznosi oko 121 milijun m³. Godišnji prirast drvene zalihe je 2,7 milijuna m³, a prosječni godišnji etat po važećoj Šumskogospodarskoj osnovi područja je 2,4 milijuna m³.

Bukovina je uz hrastovinu najzastupljenija drvena sirovina za industrijsku preradu drva. Dobra ponuda i niže cijene u odnosu na hrastovinu i jasenovinu, a posebno njena pogodnost za savijanje i laka obrada osigurali su joj visoko mjesto u stvaranju proizvoda za upotrebu u zatvorenom prostoru. Za upotrebu na otvorenom treba se impregnirati, čime se postiže zadovoljavajuća trajnost te se koristi za proizvodnju željezničkih pragova.

Zbog visoke ogrjevne energije cijenjeno je ogrjevno drvo u domaćinstvu.

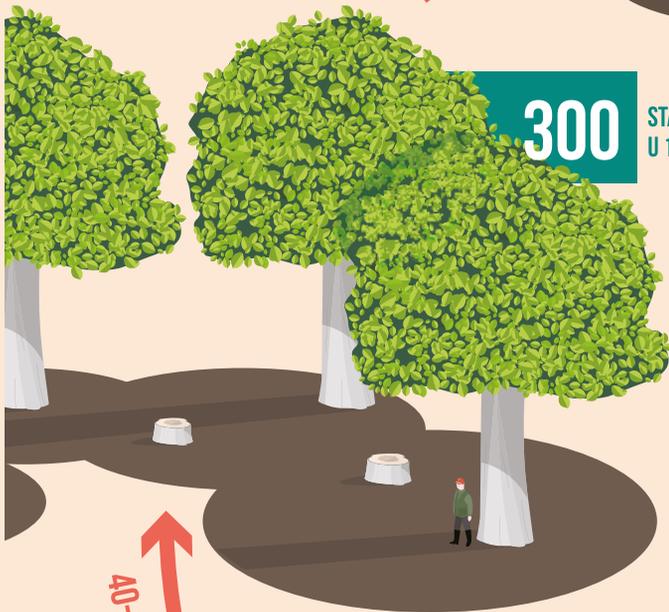
95%

PRIRODNIH
ŠUMA U
HRVATSKOJ

70-100 GODINA

1 GODINA

300

STABALA PO HEKTARU
U 100.-OJ GODINI

50.000 - 100.000
BILJČICA PO HEKTARU

40-70 GODINA

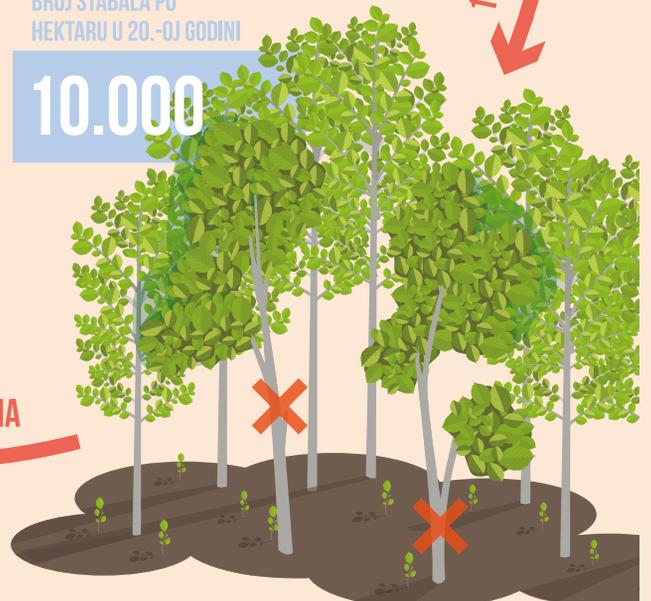
BROJ STABALA PO
HEKTARU U 50.-OJ GODINI

2500

BROJ STABALA PO
HEKTARU U 20.-OJ GODINI

10.000

10-20 GODINA

20-40 GODINA

PRORJEDIVANJE — STVARANJE PROSTORA ZA
NAJKVALITETNIJA STABLA

UKLANJANJE NEPOŽELJNIH VRSTA I
STABALACA SLABJE KVALITETE

KLJUČNI UTJECAJI I UPRAVLJANJE RIZICIMA

Poduzeće koje se bavi gospodarenjem šumama izloženo je raznim rizicima. Najveći rizici uključuju ekstremne vremenske uvjete i druge prirodne pojave koje bi mogle imati značajan utjecaj na osnovnu djelatnost Hrvatskih šuma d.o.o.

Cilj politike upravljanja rizicima uspostava je ravnoteže između poslovnih ciljeva i prijetnji njihovom ostvarivanju. Kako bi se pravodobno prepoznali strateški i operativni rizici i pokrenule potrebne protumjere, Hrvatske šume d.o.o. imaju opsežne mehanizme izvještavanja i kontrole. Ciljevi gospodarenja šumama i višegodišnje planiranje osiguravaju uočavanje i procjenu prilika i rizika koji se pojavljuju u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Uvid u trenutne prilike i moguće rizike postiže se operativnim nadzorom. Kratkoročno planiranje likvidnosti kontrolira se kontinuiranim mjesečnim izvješćivanjem. Tjedni i mjesečni izvještaji Uprave o tijeku poslovanja osiguravaju uvid u tržišna i prirodna kretanja. Povrh toga, održavaju se redovni sastanci s ciljem prepoznavanja rizika i brzog pružanja upravljačkih impulsa.

Upravljanje rizicima rezultira uspostavom odgovarajućeg sustava unutarnjih kontrola koji se kontinuirano razvija. Hrvatske šume d.o.o. s dužnom pažnjom pristupaju i svim prijavama zaposlenih ili osoba izvan Društva, u kojima se ukazuje na moguće nepravilnosti u radu, odnosno manjkavosti uspostavljenih kontrola. Uz osobu zaduženu za nepravilnosti imenovana je i povjerljiva osoba za zaprimanje prijava i potpune zaštite prijavitelja. Navodi prijavitelja u velikoj se mjeri provjeravaju uspostavljenom funkcijom unutarnjeg nadzora.

Stručni suradnici za unutarnji nadzor, raspoređeni u podružnicama Društva, neposredno i operativno terenskim uvidima obavljaju kontrole s ciljem provjere obavljanja poslovanja na zakonit, pravilan i ekonomičan način, usklađen s planom i ciljevima Društva. Uloga unu-

tarnjeg nadzora savjetodavno-korektivna je i preventivna, no u dijelu nepravilnosti identificiraju se odgovorne osobe te rizična područja gdje je potreban odgovor u obliku odgovarajuće kontrolne aktivnosti.

Sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske, Hrvatske šume d.o.o. organizirale su i funkciju usklađenosti poslovanja s pravnom regulativom i internim aktima, osnivajući Povjerenstvo za praćenje usklađenosti poslovanja. Njegov je cilj i procjena rizika s naglaskom na koruptivne i rizike sukoba interesa u svim područjima poslovanja Društva.

U konačnici, učinkovitost sustava unutarnjih kontrola u Hrvatskim šumama d.o.o. koje je uspostavilo rukovodstvo, procjenjuje unutarnja revizija koja svake godine, na osnovi obavljenih revizija poslovnih područja, procesa i aktivnosti, daje svoje stručno mišljenje o funkcioniranju sustava kontrola. Srednjoročni i godišnji plan rada unutarnje revizije donose se uz suglasnost Revizijskog odbora, a temelje se na procjeni rizika, vjerojatnosti njihova nastanka i mogućeg učinka na ostvarenje ciljeva.

Za ona područja gdje revizija utvrdi nedostatke i propuste postavljenih kontrola, daju se preporuke i s rukovodstvom se dogovaraju odgovarajuće kontrole i poboljšanja koja će onemogućiti ili umanjiti utjecaj rizika.

Održivo gospodarenje šumama, kao dugotrajan proces koji se odvija u nestabilnim uvjetima sve intenzivnijih klimatskih promjena, treba se oslanjati na učinkovito i sustavno upravljanje rizicima. S tim ciljem, ovo područje djelovanja treba razvijati i unaprjeđivati izgradnjom organizacijske infrastrukture i kreiranjem internih akata, procedura i metodologija.

CILJEVI HRVATSKIH ŠUMA U SKLADU S GLOBALNIM STRATEŠKIM CILJEVIMA ODRŽIVOG RAZVOJA

Usvojeni na konferenciji Ujedinjenih naroda o održivom razvoju u rujnu 2015. godine, Globalni ciljevi održivog razvoja univerzalni su i moraju biti primjenjivi u svim zemljama i zajednicama. Tri su sastavnice održivog razvoja – uz gospodarstvo, tu su i društvo i okoliš. Ideja održivosti povezuje gospodarsku učinkovitost s ekološkom odgovornošću i socijalnom pravednošću. Ta tri cilja uzajamno se uvjetuju, jer dugoročno je nezamisliv gospodarski rast koji počiva na bespoštednoj eksploataciji prirode ili socijalnoj nepravdi. Tu leži naša odgovornost ne samo za sadašnje, već i za buduće generacije. Ono što mi radimo danas, ne smije umanjiti izgleda budućih generacija za život u očuvanom okolišu.

Model održivog razvoja koji zagovaraju Hrvatske šume d.o.o. ravno-pravno uključuje zaposlenike, društvo, ekologiju i gospodarstvo:

Zaposlenici i društvo

Želimo stvarati prijateljsko radno okruženje u kojem se naši zaposlenici identificiraju s tvrtkom i zalažu za njene ciljeve. Potičemo naše zaposlenike na osobni razvoj i otvaramo im mogućnosti napredovanja. Želimo da naši rukovoditelji obavljaju svoje zadaće i budu uzor svim zaposlenicima. Protivimo se bilo kakvoj diskriminaciji.

Želimo da naš prirodan i održiv način gospodarenja šumama bude široko prihvaćen u društvu. Svjesni smo različitih zahtjeva društva prema šumi. Otvorenom i jasnom komunikacijom nastojimo uspješno pomiriti različite interese na svim razinama. Nastojali smo da naše aktivnosti budu u skladu s našim nadležnostima i da odražavaju nastojanje da šumama gospodarimo na sveobuhvatan i prirodni blizak način, čime osiguravamo zdrav i čist okoliš za stanovništvo. Kritika nam je ujedno i poticaj za stalno poboljšavanje.

Ekologija

Želimo aktivno i kompetentno ispunjavati svoju ekološku zadaću u svakodnevnom radu na dijelu šumskogospodarskog područja Republike Hrvatske kojim upravljamo. S ciljem stvaranja stabilnog okoliša za buduće naraštaje uzgajamo zdrave, mješovite i prirodne šume. Svojim aktivnostima čuvamo i unaprjeđujemo biološku raznolikost. Svaku našu aktivnost zasnivamo na zaštiti okoliša i pažljivom korištenju resursa.

Gospodarstvo

Želimo osigurati dugoročnu profitabilnost tvrtke, stvarati optimalnu dobit i ulagati u budućnost, dajući prioritet održivosti. Svojim kupcima i dobavljačima kompetentan smo i pouzdan partner. Dajemo značajan doprinos održivoj i stabilnoj ponudi drvnih sortimenata. Predani smo povećanom korištenju drva i šumske biomase kao obnovljivog izvora energije. Korištenjem biomase za energiju povećava se stupanj iskorištenja već užite drvene sirovine, ne iscrpljujući resurse planeta na kojem živimo. Pokretači smo inovacija u šumarstvu.

Naše vrijednosti i inicijative

Za zaposlenike, dionike i javnost vrijednosti tvrtke služe kao orijentacija za što nam je važno, za što se zalažemo i na što se mogu osloniti.

Vrijednosti Hrvatskih šuma d.o.o.:

- vjerodostojnost - djelujemo iz uvjerenja i otvoreno prikazujemo naše postupke
- promicanje kreativnosti - razvijamo inovativna rješenja za gospodarenje šumama u budućnosti; na rješavanju stručnih problema rade interdisciplinarni stručni timovi
- briga za zaposlenike - potpora smo našim zaposlenicima u teškim životnim situacijama
- podrška regionalnom razvoju - djelujemo na cijelom području Republike Hrvatske i podržavamo razvoj svih njenih regija
- poštovanje - drugačija mišljenja i stavove prihvaćamo otvoreno, pravedno i bez predrasuda
- ključne inicijative za ostvarenje poslovnih ciljeva
- unaprjeđenje informatičkog sustava - implementacija poslovnoga informacijskog sustava i kontrola poslovnih procesa
- unaprjeđenje sjemenarstva i učinkovite rasadničke proizvodnje dostatne za pravovremenu sanaciju oštećenih sastojina
- mehanizacija šumskouzgojnih radova
- unaprjeđenje tehnologija pridobivanja drva (primjena harvesteri i sječi), smanjenje udjela privlačenja drvnih sortimenata po tlu i povećanje udjela izvoženja drvnih sortimenata te privlačenja žičarom iz šume na šumsku prometnicu
- održivo korištenje šumske biomase

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE I SURADNJA SA ZAJEDNICOM TIJEKOM GODINE

SIJEČANJ - osnovana podružnica u Slatini u okviru poticanja regionalnog razvoja.

VELJAČA - predstavnici Hrvatskih šuma d.o.o. sudjelovali na 63. seminaru biljne zaštite u Opatiji.

OŽUJAK - Svjetski dan šuma obilježen diljem Republike Hrvatske održavanjem prigodnih radionica s djecom u sklopu projekta „Škola u šumi, šuma u školi“.

- Proljetna Zelena čistka, uklanjanje otpada iz šuma na području čitave Republike Hrvatske, koja će trajati nekoliko tjedana.

TRAVANJ – Hrvatske šume d.o.o. otvorile najsuvremeniji proizvodni pogon za sjetvu sjemena i proizvodnju šumskih sadnica – rasadnik Drnje.

- Hrvatske šume d.o.o. izlagale na proljetnom sajmu u Gudovcu.
- Diljem Republike Hrvatske nastavile su se održavati akcije Zelena čistka u kojima su djelatnici šumarstva uklanjali otpad iz šume kao i educirali najmlađe.

SVIBANJ -U suradnji s udrugom Croatian Way u Gorskom kotaru održana je akcija pošumljavanja pod nazivom Šume su život - posadi i ti svoje stablo. Akciji se priključilo 400 volontera iz različitih krajeva Republike Hrvatske koji su posadili više od 8.000 sadnica.

- Hrvatske šume d.o.o. sudjelovale su na 54. Floraartu predstavljajući bogatog i raznolikog programa hortikulturnih sadnica.
- Za zainteresirane građane i medije organiziran obilazak područja stradalih u oluji Rea koja je pogodila Medvednicu 12. - 14. svibnja.

LIPANJ – izrađena je web-aplikacija koja omogućuje prostorni prikaz znamenitosti koje se nalaze na području kojim gospodare Hrvatske šume d.o.o.

- 16. Drvno-tehnološka konferencija, tradicionalno sektorsko okupljanje koje je na jednom mjestu okupilo 300 važnih drvoprerađivača, šumara, predstavnika institucija, akademskih stručnjaka i brojne predstavnike medija.
- Međunarodna udruga za tamno nebo (International Dark Sky Association) proglasila Petrovu goru prvim međunarodnim parkom tamnog neba u Republici Hrvatskoj.

SRPANJ - UŠP Slatina bila je domaćin prve međunarodne škole u šumi za djecu hrvatskog podrijetla iz Pečuha.

- Krenula protupožarna kampanja „Osvrni se i spasi šumu“.
- Izvršen 18. redovni godišnji FSC pregled. Soil Association tim pod vodstvom iskusnoga argentinskog stručnjaka Jorge Trevina pregledao je ovaj put niz sastojina, zaštićenih objekata i šumskih radilišta od Drave do obronaka Papuka, a provjerene su i sve primjedbe svih zainteresiranih strana, koje su prikupljene tijekom procesa certifikacije. Pokazalo se još jednom da hrvatski šumari rade svoj posao savjesno i stručno i da je to djelovanje usklađeno sa standardima koje propisuje globalni Forest Stewardship Council®.

KOLOVOZ - Hrvatske šume d.o.o. sudjeluju u programu LIFE kao partner u projektu „Dinara back to LIFE“.

- U Lipovljanima održano 24. Državno natjecanje šumskih radnika sjekača.

RUJAN – U suradnji sa Savezom izviđača Hrvatske, najavljena akcija Boranka za 2019. g. Nakon katastrofalnih požara iz 2017. godine bilo je nužno probuditi svijest građana, te su Hrvatske šume d.o.o. uložile velika sredstva u kamere visoke rezolucije i u protupožarnu kampanju „Osvrni se i spasi šumu“. Boranka je također izvrstan primjer uspješne akcije koja je imala jaku edukativnu notu o opasnostima požara.

- Rasadnik Frančeskija domaćin studijskog posjeta sudionika VI. Međunarodnog simpozija o smokvama.
- U sklopu Programa razmjene iskustava, Hrvatske šume d.o.o. i Turska agencija za suradnju zasadile su na Petrovoj gori simboličnu „Šumu hrvatsko - turskog prijateljstva“ s ciljem promocije šumarstva.
- U Našicama je održan 19. festival Dani slavonske šume, gradska tradicionalna turistička, gospodarska, kulturna, ekološka, znanstvena, gastronomska i sportska manifestacija.

LISTOPAD – Tijekom listopada diljem Republike Hrvatske šumari su sudjelovali u akciji „Posadi drvo – ne budi panj“. Hrvatske šume d.o.o. donirale su najveći broj sadnica i stručno osoblje kao pripomoć sadnji. Sve podružnice Hrvatskih šuma d.o.o. uključile su se u akciju sadnje.

- Hrvatske šume d.o.o. još jednom su se uspješno predstavile na Ambienti gdje se unutar izložbenog prostora održavala „Škola u šumi“. Tu su, za one najmlađe, šumari pripremili zeleni kutak šumskih i ukrasnih sadnica i šumskog sjemena, bojanke i slikovnice.
- Na obroncima Medvednice predstavnici Hrvatskih šuma d.o.o., zajedno s članovima Udruge Posmrtna pripomoć, posadili su 2.500 sadnica obične bukve kroz projekt „Stablo uspomena“, u znak sjećanja na preminulu dragu osobu.
- U Osijeku održana početna konferencija EU projekta Naturavita ukupne vrijednosti 376 milijuna kuna, čiji su vodeći korisnik Hrvatske šume d.o.o.

- Zajedničkom akcijom pošumljavanja pripadnici Udruge specijalne policije iz Domovinskog rata „Zebre“ Nova Gradiška i članovi Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Hrvatskih šuma d.o.o. iz Nove Gradiške odali su počast suborcima i svim žrtvama obrane Vukovara 1991. godine.
- Park „Vrani kamen“, gospodarska jedinica kojom gospodari bjelovarska podružnica Hrvatskih šuma d.o.o., postao prvi hrvatski Međunarodni park tamnog neba u zlatnoj kategoriji.

PROSINAC - Na sajmu CROAGRO predstavio se Lovački dom Muljava, poznat po svojoj kuhinji i delicijama od divljači. Muljava koja posluje u sklopu karlovačke podružnice Hrvatskih šuma d.o.o., već je godinama uvrštavana u listu 100 najboljih hrvatskih restorana.

- Održana Svečana akademija Saveza izviđača Hrvatske na kojoj su Hrvatske šume d.o.o. primile zahvalnicu za sudjelovanje u kampanji Boranka.
- U suradnji s Hrvatskim Caritasom održana tradicionalna humanitarna prodaja božićnih drvaca na glavnom zagrebačkom trgu.

STUDENI – Hrvatske šume d.o.o. svečano potpisale ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za projekt „Razminiranje i očuvanje šumskih ekosustava u zaštićenim i Natura 2000 područjima u Ličko-senjskoj i Zadarskoj županiji – Fearless Velebit“ vrijedan 266,5 milijuna kuna. Provođenjem projekta osigurat će se siguran javni pristup područjima u kojima su prisutni eksplozivni ostaci ili se sumnja na njihovu prisutnost, ali i omogućiti održivo upravljanje i zaštita šuma.

Asimilacija ugljikovog dioksida iz atmosfere

Uz prosječni prirast u našim šumama, za prirast 1 m^3 drvene zalihe šuma će asimilirati $1,6 \text{ tona CO}_2$ iz zraka. Procesom fotosinteze asimilira se $10,4 \text{ tona CO}_2$ po hektaru šume starije od 20 godina.

Stvaranje kisika

Jedan hektar šume opskrbljuje atmosferu s oko 20 tona kisika na godinu

Prosječna drvena zaliha
 $274 \text{ m}^3/\text{ha}$

Udio vrsta drveća

- Bukva 38%
- Hrast lužnjak 14%
- Hrast kitnjak 8%
- Jela 9%
- Grab 8%
- Jasen 4%
- Smreka 2%
- Ostale vrste 17%

Pročišćavanje vode

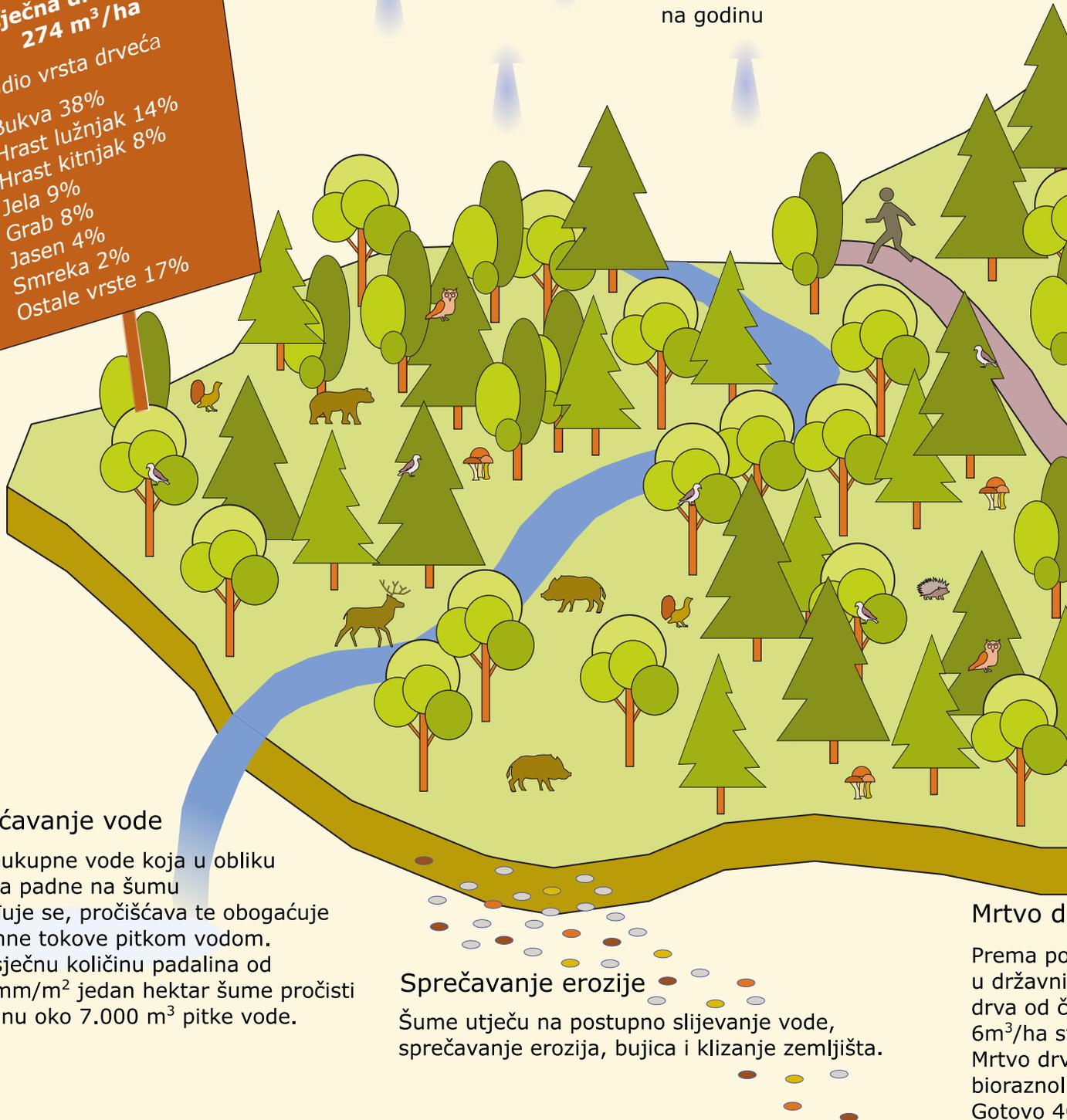
Dio sveukupne vode koja u obliku padalina padne na šumu procjeduje se, pročišćava te obogaćuje podzemne tokove pitkom vodom. Uz prosječnu količinu padalina od 1.200 mm/m^2 jedan hektar šume pročisti na godinu oko 7.000 m^3 pitke vode.

Sprečavanje erozije

Šume utječu na postupno slijevanje vode, sprečavanje erozija, bujica i klizanje zemljišta.

Mrtvo drvo

Prema podacima iz državnih šuma, u državnim šumama postoji oko $6 \text{ m}^3/\text{ha}$ mrtvog drveta. Mrtvo drvo je važan dio bioraznolikosti šume. Gotovo 4% površine u šumskim

Sti i usluge od čnog hektara šume

Pročišćavanje zraka od onečišćenja

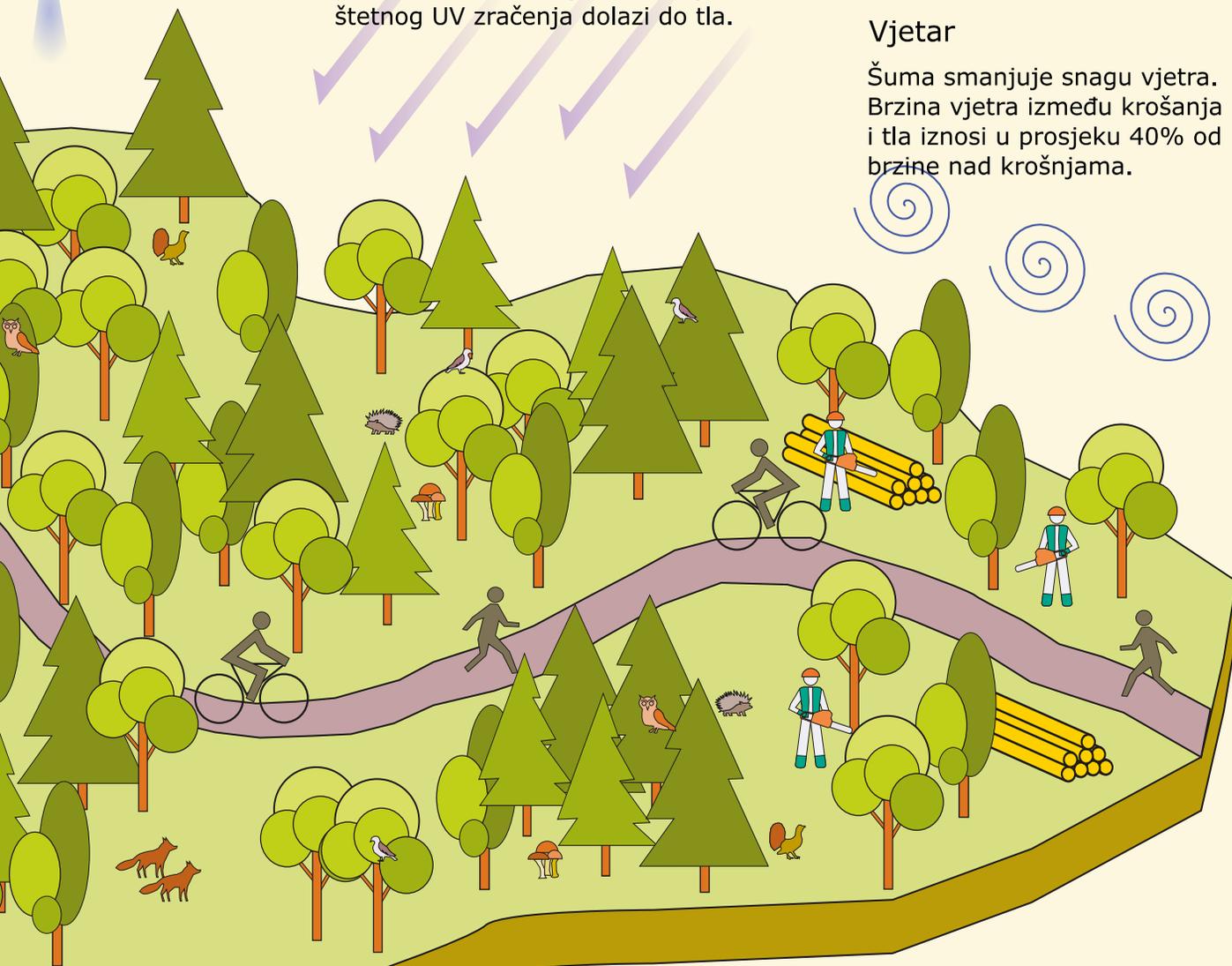
Velikom lisnom površinom šume zadržavaju veliku količinu čađe i prašine iz atmosfere. (oko 50 t/ha na godinu).

UV zračenje

Po nekim studijama šume u znatnoj mjeri štite od štetnog UV zračenja pa u suvislo obrasloj šumi svega 10-16% štetnog UV zračenja dolazi do tla.

Vjetar

Šuma smanjuje snagu vjetra. Brzina vjetra između krošanja i tla iznosi u prosjeku 40% od brzine nad krošnjama.

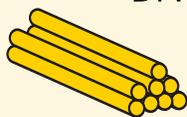

Drvo

Podacima nacionalne inventure šuma u našim šumama ima oko 15m³/ha mrtvog drveta, od čega je 9m³/ha ležeće mrtvo drvo i 6m³/ha stojeće mrtvo drvo.

Mrtvo drvo ima izuzetan značaj za očuvanje raznolikosti šumskog ekosustava. U šumama živi oko 10% živih organizama koji žive u mrtvom drvu. Mnogi ekosustavima ovise o mrtvom drvu.

Drvo

Prosječno se u šumama kojima gospodare HŠ d.o.o., a koje su starije od 20 godina, može održivo koristiti oko 5,5 m³/ha na godinu.

Zapošljavanje

Oko 50.000 ljudi u Hrvatskoj živi direktno ili indirektno od šume i prateće industrije. To je oko 0,02 radno mjesto po hektaru šume.

ZAŠTITA ŠUMA OD BILJNIH BOLESTI I ŠTETNIKA U 2019. GODINI

Hrvatske šume d.o.o. Zagreb već dugi niz godina, u suradnji sa Šumarskim institutom Jastrebarsko i Šumarskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, provode mjere zaštite šuma od biljnih bolesti i štetnika, a one se sastoje od niza postupaka praćenja i dijagnosticiranja pojave i širenja organizama štetnih za ekološki sustav šuma.

Bez obzira na činjenicu da je način gospodarenja šumama u Republici Hrvatskoj takav da podržava ekološko i održivo gospodarenje i opstojnost šume, na određenim površinama potrebno je poduzimati mjere zaštite od biljnih bolesti i štetnika koje se provode u skladu sa svim strogim zakonskim odredbama, pod kontrolom nadležnih institucija i na minimalnim površinama (1 % ukupne površine šuma u Republici Hrvatskoj).

1. Suzbijanje biljnih bolesti i štetnika

- Hrastova pepelnica (*Microsphaera alphitoides*) najznačajnija je bolest u hrastovim šumama. Napada sve razvojne oblike i stadije, ali najviše štete čini na poniku i pomlatku hrasta lužnjaka i kitnjaka. U 2019. godini suzbijali smo je dozvoljenim fungicidima na površini 8.222,47 ha.
- Borov četnjak (*Thaumetopoea pityocampa*) čini štete na borovima na području Mediterana te smo ga suzbijali na području UŠP Split na površini od 353 ha.
- Suzbijanje tzv. ranih štetnika defolijatora: mrazovaca (*Operopthera brumata*), hrastovog četnjaka (*Thaumetopoea processionea*), gubara (*Lymantria dyspar*) koji napadaju prvenstveno nizinske hrastove šume, proveli smo metodom aviotretiranja na površini od 12.021,66 ha na području UŠP Vinkovci, Osijek, Našice, Koprivnica, Karlovac i Zagreb.

- Hrastova mrežasta stjenica (*Corythuca arcuata*) na površini od 130,43 ha na području UŠP Vinkovci (sa zemlje traktorskim atomizerima).
- Šumski glodavci (miševi i voluharice) suzbijani su na površini od 5.003,06 ha na površinama u fazi obnove šuma na područnicama Bjelovar, Karlovac, Koprivnica, Našice, Nova Gradiška, Osijek, Vinkovci, Požega, Sisak i Zagreb. Kada su u prevelikom broju prisutni na nekom području, šumski glodavci čine jako velike štete na sjemenu ili pomlatku šumskog drveća. S obzirom na to da se radi o štetnom djelovanju na velikim površinama, jedina učinkovita metoda je smanjenje njihove brojnosti.

2. Suzbijanje korova

U šumama suzbijamo korovske biljke u situacijama kada stvaraju prijetnju za podizanje mladih šumskih sastojina. To činimo kombinacijom mehaničkih i kemijskih metoda. Usprkos velikim troškovima neminovna je i upotreba herbicida, naročito u radovima pripreme staništa te u njezi pomlatka i mladika. S obzirom na to da je u 2019. godini hrast relativno dobro urodio sjemenom, trebalo je iskoristiti tu povoljnu situaciju i pokrenuti obnovu sastojina na što većim površinama. U 2019. godini korove smo suzbijali herbicidima na površini od 4.958,07 ha.

Aktualna problematika i novosti u zaštiti šuma

Strani i invazivni **šumski štetnici**, prije svega kukci, sve su češći i brojniji na području Europe, a Republika Hrvatska ni po ovome nije izuzetak. Zbog obilja hrane i manjka prirodnih neprijatelja te odgovarajuće klime neki od njih šire se velikom brzinom.

Hrastova mrežasta stjenica (*Corythuca arcuata*) invazivni je štetnik autohton na sjevernoameričkom kontinentu gdje ne čini veće gospodarske štete, a u Republici Hrvatskoj prvi put je primijećena na području Spačve 2013. godine. Od tada se stjenica proširila na veći dio areala hrasta lužnjaka u Republici Hrvatskoj, a predstavlja opasnost i za druge vrste hrastova i ostalog šumskog drveća. S obzirom na to da donedavno nije činila veće štete, ne postoji dovoljno istraživanja u svijetu o ovoj vrsti, kao ni o načinima njenog suzbijanja. Kukac siše sokove u lišću i uništava klorofil uzrokujući smanjenje asimilacijske

površine čime direktno utječe na smanjenje vegetacijskih razdoblja, otežava dozrijevanje žira, smanjuje debljinski prirast stabala i slabi opće zdravstveno stanje šuma.

Hrvatske šume d.o.o. potpisale su 2017. godine ugovor sa Šumarskim fakultetom o petogodišnjem istraživačkom projektu pod nazivom „Utjecaj novog invazivnog stranog štetnika - hrastove mrežaste stjenice (*Corythucha arcuata* /Say, 1832/) na zdravstveno stanje, urod, morfološke značajke i klijavost žira u šumskim sastojinama i klonskim sjemenskim plantažama i iznalaženje rješenja za njeno učinkovito suzbijanje“. Ovaj projekt Hrvatske šume d.o.o. financiraju vlastitim sredstvima. U sklopu projekta, između ostalog, pokušavaju se pronaći i odgovarajuća sredstva za zaštitu bilja (insekticidi) koji bi mogli pomoći u suzbijanju stjenice.

Odumiranje poljskog jasena nastavljeno je i tijekom 2019. godine. Na istraživanju ovog fenomena već su dulji niz godina angažirani znanstvenici Hrvatskog šumarskog instituta u Jastrebarskom i Šumarskog fakulteta u Zagrebu. Činjenica je da je poljski jasen, kao vrlo važna gospodarska i ekološka vrsta u Republici Hrvatskoj koja zauzima specifična staništa, do prije desetak godina bio izuzetno vitalna šumska vrsta, koja se obnavljala bez većih problema.

Značajne klimatske promjene direktno su utjecale na zdravstveno stanje jasena kroz poremećeni nivo podzemnih voda uslijed dugih sušnih razdoblja ili dugotrajnih poplava te natprosječnih godišnjih temperatura. Pretpostavka je da je glavni krivac za propadanje jasena u cijeloj Europi, pa tako i u Republici Hrvatskoj, pojava patogene gljive *Hymenoscyphus fraxineus* (T. Kowalski), u javnosti poznatije kao *Chalara fraxinea*. Ova gljiva napada i ostale vrste jasena (obični, gorski), no u Hrvatskoj čini najveću štetu upravo na poljskom jasenu koji je trenutno najugroženija vrsta drveća u Republici Hrvatskoj.

Potkornjaci u posljednjih nekoliko godina predstavljaju veliku opasnost za šume, najviše četinjače. Život provode ispod kore drveta čemu duguju ime. Prvenstveno napadaju fiziološki slabija, manje otporna stabla. Nakon velikog ledoloma u Gorskom kotaru 2014. došlo je do eksplozije brojnosti smrekovih potkornjaka. Zbog svoje brojnosti, napadaju i potpuno zdrava stabla. Smreka je zbog toga bila ozbiljno ugrožena, no Hrvatske šume d.o.o. provedbom vrlo intenzivnih sanitarnih sječa i sanacijom stradalih površina situaciju su stavili pod kontrolu i zaustavili širenje štetnika. Nova opasnost koja sada prijete pojavu je **jelovog potkornjaka** kao posljedica velikog vjetroloma krajem prosinca 2017. i početkom 2018. godine u kojem je na području Gorskog kotara stradalo oko 500 tisuća m³ drvene mase, prvenstveno jele.

Zamijećeno je i sušenje borovih stabala. Ponajviše se suši alepski bor, no pojačano je i sušenje crnog te običnog bora na području Dalmacije. Uzrok je štetno djelovanje borovih potkornjaka, kod kojih svojom povećanom brojnošću prednjači **mediteranski potkornjak** (*Orthotomicus erosus*). Ovo je naša autohtona vrsta insekta koja je do sada razvijala dvije generacije godišnje i nije predstavljala problem za opstojnost vrsta na kojima obitava. Nakon tri uzastopne vrlo tople godine te izostankom niskih zimskih temperatura, ovaj potkornjak razvija i do sedam generacija godišnje te je svojom brojnošću postao prava opasnost za naše mediteranske šume. Hrvatske šume d.o.o. nabavile su za područje UŠP Split 50 feromonskih klopki i odgovarajuće feromone kojima se u 2019. godini pratila pojava, brojnost i vrste potkornjaka na ovom području, s ciljem odrađivanja optimalnih aktivnosti na sprječavanju širenja borovih potkornjaka. Intenzivnim aktivnostima, koje uključuju pravovremenu sječu i otpremu zaraženih stabala, situacija je stavljena pod kontrolu.

Uzročnici oštećenja šuma i praćenje oštećenosti

Glavni uzročnici oštećenosti šuma su onečišćenje zraka, vode i tla, promjena prirodnih značajki vodnog režima zbog raznih hidrotehničkih zahvata u nizinskim šumama te nepovoljne klimatske prilike, posebice suša te kukci i biljne bolesti.

Od 1987. godine Republika Hrvatska sudjeluje u Međunarodnom programu procjene i motrenja učinaka zračnog onečišćenja na šume.

Motrenje se provodi na internacionalnoj mreži točaka Razine 1 (bioindikacijske točke razmaka 16 km) i plohami Razine 2 (stalne plohe intenzivnog motrenja) te na nacionalnoj mreži točaka razmaka 4 km. Ključnu ulogu u Programu ima praćenje stanja oštećenosti šuma putem vizualne procjene osutosti krošanja.

Prikupljeni podaci pokazuju da je **alepski bor** trenutno naša najmanje oštećena vrsta s 14 % značajno oštećenih stabala, a odmah iza njega nalazi se bukva s 15 % značajno oštećenih stabala.

Najoštećenija vrsta u Republici Hrvatskoj godinama je bila **jela** čiji se trend oštećenosti nije značajno mijenjao. Međutim, prema praćenju iz 2018. godine najoštećenija vrsta postao je **poljski jasen** kod kojeg je zabilježeno 75 % značajno oštećenih stabala.

Zaštita šuma od požara

Zaštiti šuma od požara kao i prethodnih godina poklanjala se posebna pozornost, jer su požari najveća opasnost za šume i šumsko zemljište u Republici Hrvatskoj.

S ciljem protupožarne prevencije, izvršeni su mnogi radovi (projektiranje protupožarnih prosjeka s elementima šumskih cesta, uspostavljanje

motriteljsko-dojavne službe, izrada i održavanje motrionica, izrada i održavanje protupožarnih prosjeka, postava znakova upozorenja, radovi na suzbijanju požara, čuvanje šuma od požara, promidžbene aktivnosti, za što je utrošeno 72 milijuna kuna. Nastavljen je projekt videonadzora šumskih požara na području Dalmacije, a prije požarne sezone 2019. kamere su postavljene na 4 nove lokacije uz već postojećih 88 kamera. Prema podacima iz Registra šumskih požara, u 2019. godini zabilježena su 123 požara koji su opožarili ukupno 2.180 ha državnih i privatnih šuma u Republici Hrvatskoj.

Gospodarenje otpadom

Temeljem Zakona o održivom gospodarenju otpadom i Pravilnika o gospodarenju otpadom, Hrvatske šume d.o.o. skladište vlastiti proizvodni otpad na mjestu nastanka, odvojeno po vrstama.

Sve organizacijske jedinice Hrvatskih šuma d.o.o. za svaku vrstu otpada vode Očevidnik o nastanku i tijeku otpada te ga u roku najduže do godinu dana od njegova nastanka predaju pravnoj osobi koja obavlja djelatnost gospodarenja otpadom.

CERTIFIKACIJA EKOLOŠKE PROIZVODNJE

Hrvatske šume d.o.o. Služba za certifikaciju proizvoda akreditirana je prema normi HRN EN ISO/IEC 17065:2013 i ovlaštena od Ministarstva poljoprivrede za provođenje postupka stručne kontrole i certifikacije ekološke proizvodnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Osnovna svrha ekološke proizvodnje je zaštita zdravlja i života ljudi, zaštita prirode i okoliša te zaštita potrošača. Definirana je uredbama EU i nacionalnim zakonima na temelju kojih se obavlja redovita godišnja kontrola i utvrđuje status proizvoda. Ekoproizvod je proizvod s 95 % ili više ekoloških sastojaka. Ovih 5 % ostavlja se za slučaj onečišćenja iz atmosfere ili dodatka s popisa Ministarstva poljoprivrede. Kad se zadovolje svi propisani zahtjevi, proizvod može nositi znak ekološkog proizvoda.

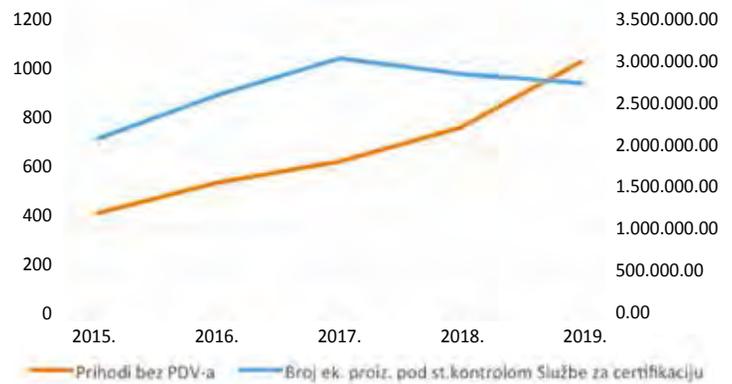
MINSKI SUMNJIVE POVRŠINE

U odnosu na podatke s kraja 2004. godine, kada je pod sumnjom miniranosti bilo 180.762 ha šumskih površina sa zalihom od 21,8 milijuna m³ i godišnjim etatom 390.000 m³ te 330 km minsko sumnjivih šumskih cesta, vidljivi su veliki i vrijedni rezultati izvršenih ulaganja u razminiranje od 2005. do 2019. godine.

Šume i šumske površine u ukupnom minsko sumnjivom području Republike Hrvatske zastupljene su s preko 95 % površine. Ukupna minsko sumnjiva površina državnih šuma smanjena je u 2019. godini za

Broj ekoloških proizvođača i prihodi (bez PDV-a) od 2015-2019.

Broj certificiranih subjekata za ekološku proizvodnju i ostvareni prihodi u kunama od 2015. do 2019. godine

NATURA 2000

Ulaskom u Europsku uniju Republika Hrvatska je preuzela obvezu proglašenja područja ekološke mreže Natura 2000 koju čine prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju.

Ekološka mreža Natura 2000 Republike Hrvatske obuhvaća 36,67 % kopnenog teritorija i 16,26 % teritorijalnog mora i unutarnjih morskih voda RH, odnosno 29,34 % ukupne površine Republike Hrvatske. Prema odredbama ove uredbe ekološku mrežu čine područja očuvanja značajna za ptice (POP), područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS), vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (vPOVS) i posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS).

Od ukupne površine šuma i šumskih zemljišta kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o. oko 50 % nalazi se u području ekološke mreže, a prilikom gospodarenja na tim područjima moramo se pridržavati nekih ograničenja kojih na područjima izvan ekološke mreže nema.

Proglašenje ekološke mreže utjecalo je i na promjene naziva i sadržaja šumskogospodarskih planova tako da se od 2018. godine za gospodarske jedinice koje obuhvaćaju područja ekološke mreže izrađuju Programi gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže. Sadržaj ovih

Programa znatno je opsežniji od sadržaja Osnova gospodarenja, da bi ih se moglo smatrati planom upravljanja područjem ekološke mreže, moraju zadovoljiti i kriterije koje propisuje Zakon o zaštiti prirode. Jednako tako promijenjen je i postupak odobrenja šumskogospodarskih planova tako da se za Programe, prije ishoda rješenja o odobrenju Ministarstva poljoprivrede, mora ishoditi suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i energetike. U razdoblju od deset godina za oko 70 % od ukupnog broja gospodarskih jedinica kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o. bit će izrađeni Programi gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže.

Prilikom provedbe odredbi Programa gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže naročitu pažnju treba obratiti na novopropisane mjere očuvanja za vrste i stanišne tipove područja ekološke mreže. Kao jednu od novih mjera, koja je ujedno i veće ograničenje u gospodarenju šumama i šumskim zemljištima, ističemo zabranu pošumljavanja i prirodnog zašumljavanja velikog dijela neobraslih površina iz razloga što spadaju u zaštićene stanišne tipove.

Veliki dio novopropisanih mjera su mjere kojih su se šumari pridržavali i do sada, a sadašnja dobra očuvanost šumskog ekosustava koji čine najveći dio površina kopnenog područja ekološke mreže potvrda su dosadašnjega dobrog gospodarenja šumama.

Šumskogospodarski planovi kojima započinje važnost 1.1.2019. godine

Naziv šumskogospodarskog plana	Broj Osnova/Programa	%	Površina (ha)	%
Osnova gospodarenja gospodarskom jedinicom	22	32	58.770	28
Program gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže	46	68	151.412	72
UKUPNO	68	100	210.182	100

Šumskogospodarski planovi kojima započinje važnost 1.1.2020. godine

Naziv šumskogospodarskog plana	Broj Osnova/Programa	%	Površina (ha)	%
Osnova gospodarenja gospodarskom jedinicom	30	45	87.738	44
Program gospodarenja gospodarskom jedinicom s planom upravljanja područjem ekološke mreže	36	55	113.858	56
UKUPNO	66	100	201.596	100

Šume - spremnik ugljika

Šume su najznačajniji kopneni spremnik ugljika. Procjenjuje se da sadrže 86 % ukupnog ugljika na kopnu u nadzemnom dijelu i 73 % u podzemnom dijelu. Razlikujemo glavna pohraništa ugljika kada je šumski ekosustav u pitanju: živuća biomasa (podzemna i nadzemna), mrtvo drvo, listinac i šumsko tlo. Izvan šumskog ekosustava nalazi se i peto pohranište: drvni proizvodi.

Prosječna količina ugljika u biomasi visokih šuma i panjača Hrvatske iznosi 100,8 tona po hektaru (81,5 t/ha u nadzemnom dijelu i 19,3 t/ha u podzemnom dijelu). U sastojinama nižeg uzgojnog oblika (makije, šikare, šibljaci i garizi) procjenjuje se da ukupna biomasa sadrži ugljika oko 21 t/ha.

Ukupna živuća biomasa obrasle šumske površine u Hrvatskoj sadrži oko 208 milijuna tona ugljika.

Prema zadnjim istraživanjima ugljika u tlu procjenjuje se da u sloju 0-30 cm šumsko tlo sadrži ugljika prosječno 69,85 t/ha u većinskim bjelogoričnim šumama, 74,05 t/ha u crnogoričnim šumama i 65,01 t/ha u makijama i šikarama. Nedostaju podaci o zalihi ugljika u tlu dubljem od 30 cm.

U stelji, odnosno listincu, procjenjuje se da ima ugljika prosječno 4,57 t/ha. Prema prvim procjenama drvene zalihe mrtvog drveta

u osnovama i programima gospodarenja šumama mogli bismo procijeniti da je zaliha ugljika oko 2 t/ha.

Procjenjujemo da je ukupna zaliha ugljika šuma Republike Hrvatske, odnosno u živućoj biomasi, listincu, mrtvom drvetu i tlu do 30 cm dubine, oko 400 milijuna tona.

Šumski ekosustavi imaju vrlo značajnu ulogu u ugljikovom ciklusu, naročito u sposobnosti uklanjanja ugljikovog dioksida iz atmosfere pomoću procesa fotosinteze. Da bi nastao jedan kubični metar drvene zalihe, potrebno je oko 1,6 tona ugljikovog dioksida iz zraka. Ako uzmemo da je godišnji tečajni prirast oko 10 milijuna m³, to znači da se godišnje procesom fotosinteze asimilira oko 16 milijuna tona ugljikovog dioksida iz atmosfere (šume kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o. asimiliraju 11,8 milijuna tona).

Jedan dio uklonjenoga ugljikovog dioksida vraća se nazad u atmosferu procesom sagorijevanja drveta kao energenta, kroz procese raspadanja organske materije ili uslijed prirodnih nepogoda (požari i dr.) i taj dio se uračunava u emisije stakleničkih plinova, no jedan dio ostaje trajno ugrađen kroz pohranu ugljika u pohraništa i taj dio zovemo ponorom ugljika. Održivo gospodarenje šumama omogućuje trajni ponor ugljika, odnosno uklonjeni dio uvijek je veći od emitiranog.

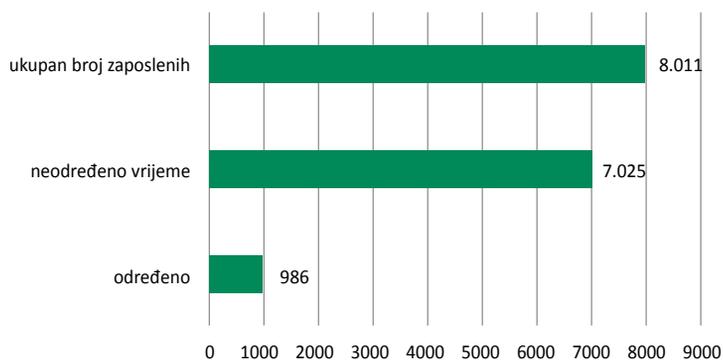

LJUDSKI POTENCIJALI

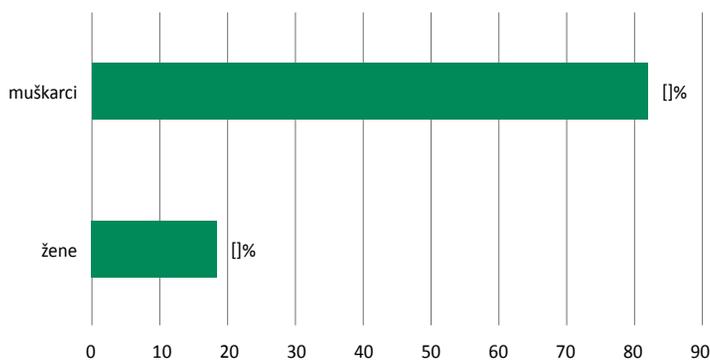
Ukupan broj zaposlenih na dan 31. prosinca 2019. godine u Hrvatskim šumama d.o.o. iznosio je 8.011 od toga 7.025 radnika na neodređeno vrijeme i 986 radnika na određeno vrijeme. U odnosu na 31. prosinca 2018. kada je bilo ukupno zaposleno 8.204 radnika, došlo je do smanjenja broja radnika za 193.

Ukupan postotak žena u Hrvatskim šumama d.o.o. je 18,28 %.

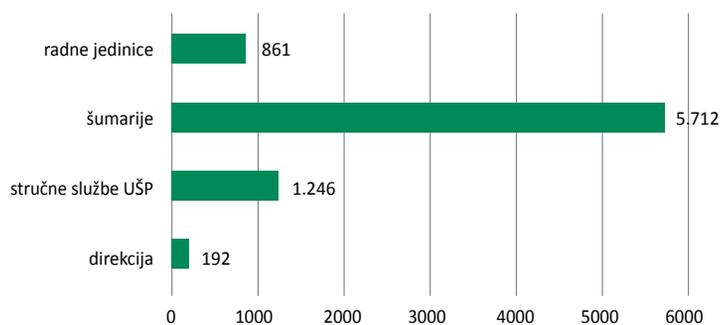
Zaposleni na dan 31. 12. 2019.

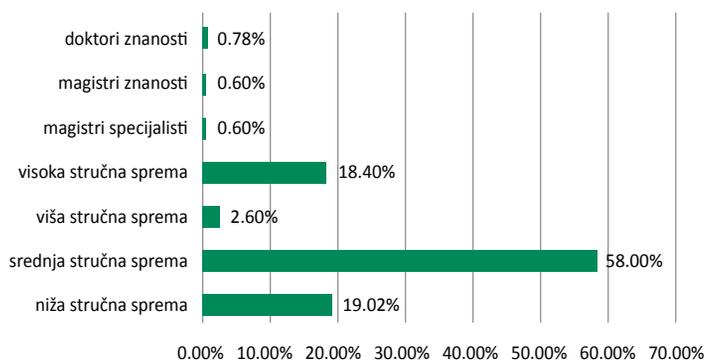
Zaposleni po spolu

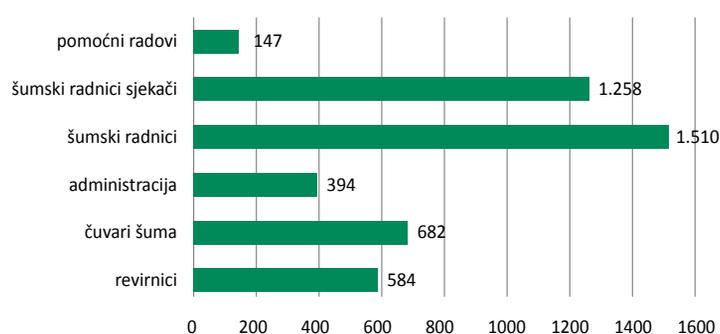
Broj zaposlenih prema organizacijskim jedinicama

Obrazovna struktura zaposlenih

Pregled radnika prema karakterističnim zanimanjima

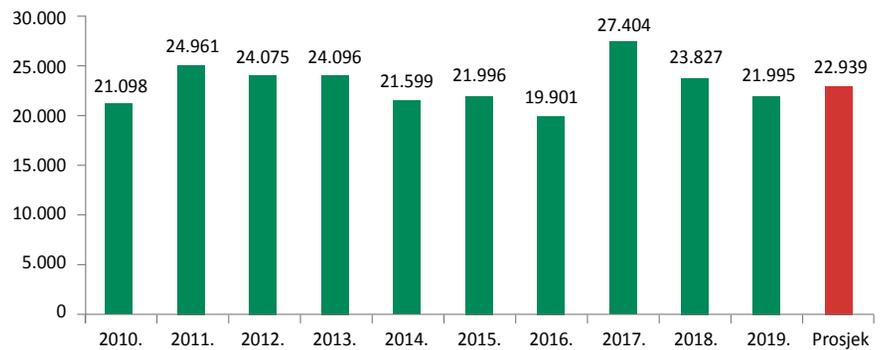

ZAŠTITA NA RADU

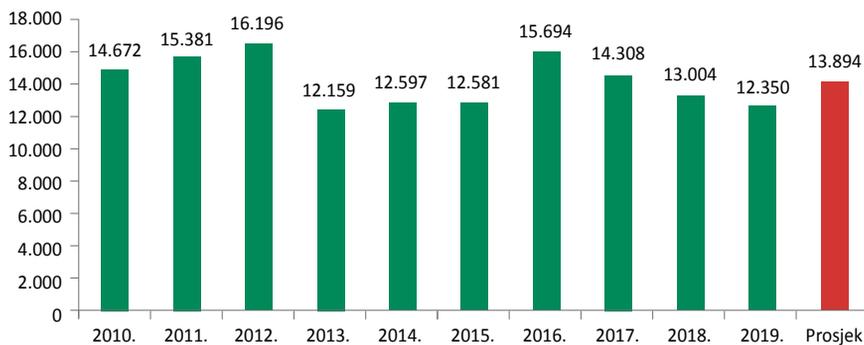
Sustav zaštite na radu osigurava sigurnost i neprekidnost radnih procesa, s naglaskom na kontinuirano praćenje i poboljšanje. Učinkovito djelovanje na prevenciji rizika, promicanju sigurnijih i zdravijih uvjeta na radnom mjestu od osobite nam je važnosti, stoga je Društvo uložilo 14,8 milijuna kuna u osobnu zaštitnu opremu radnika. Na snagu je stupio i novi Pravilnik o zaštiti na radu koji je usklađen s trenutno važećim propisima.

Izvršena su 423 stručna osposobljavanja, 286 osposobljavanja ovlaštenika poslodavca, 121 osposobljavanje povjerenika radnika, 1.802 osposobljavanja radnika za rad na siguran način te 633 osposobljavanja iz zaštite od požara.

Broj izrađenih jedinica po ozljedi na sječi i izradi (m³/n_S)

Broj izgubljenih dana zbog ozljeda na radu (Id)

U 2019. godini izvršeno je 895 nadzora zaštite na radu te 90 nadzora iz zaštite od požara.

Tijekom 2019. godine zabilježene su 232 ozljede na radu koje je priznao HZZO.

Osnovna zadaća projekta Unapređenja funkcije zaštite na radu u Hrvatskim šumama d.o.o. i u budućnosti će biti provođenje mjera zaštite na radu podizanjem svijesti o značaju prevencije potencijalnih rizika, razvojem kulture u provedbi mjera zaštite na radu, informiranjem, edukacijom i motiviranjem svih zaposlenih.

OBRAZOVANJE I STRUČNO USAVRŠAVANJE

U Hrvatskim šumama d.o.o. u 2019. godini u obrazovanje i usavršavanje radnika uloženo je 1,4 milijuna kuna na svim strukturnim razinama Društva. Veći dio iznosa uloženo je u osposobljavanje proizvodnih radnika koje proizlazi iz zakonskih obveza.

Hrvatske šume d.o.o. kao društveno odgovorno te socijalno osjetljivo društvo svake godine stipendira djecu umrlih ili stradalih radnika. U 2019. godini nastavili smo i praksu stipendiranja redovnih studenata Šumarskog fakulteta preddiplomskog i diplomskog studija slabijega socio-ekonomskog statusa. Nakon provedenoga javnog natječaja osam studenata dobilo je stipendije.

STATUS ZAPOSLENIKA

Svi zaposlenici Društva uživaju prava zajamčena Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom neovisno o spolu, etičkoj ili vjerskoj pripadnosti, boji kože, jeziku, političkom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovnom stanju, obrazovanju, društvenom položaju, bračnom ili obiteljskom statusu, dobi, zdravstvenom stanju, invaliditetu, rodnom identitetu, spolnoj orijentaciji.

Zaštita dostojanstva radnika:

Poslodavac je dužan za vrijeme obavljanja posla štiti dostojanstvo radnika na način da osigura uvjete rada u kojima neće biti izložen uznemiravanju nadređenih suradnika i osoba s kojima je u doticaju za vrijeme obavljanja posla.

Solidarna potpora:

Novčana pomoć radniku za otklanjanje posljedica elementarnih nepogoda i požara, rođenje ili posvojenje djeteta, liječenja u inozemstvu.

Stipendiranje djece radnika poginulih na radu ili u Domovinskom ratu.

Dani plaćenog dopusta prilikom sklapanja braka, rođenja/posvojenja djeteta, smrti ili teške bolesti člana uže obitelji, selidbe, stručnog osposobljavanja, dobrovoljnog davanja krvi.

Ostala materijalna prava:

Regres za korištenje godišnjeg odmora;
Pravo na otpremninu prilikom odlaska u mirovinu u visini 20.000 kn;
Dodatak za otežane uvjete rada na terenu;
Naknada za odvojeni život od obitelji;
Naknada troškova prijevoza na posao i s posla;
Naknada za selibene troškove;
Nagrada za ostvarene rezultate;
Osiguranje od posljedica ozljede na radu;
Dar djetetu prigodom Dana Svetog Nikole;
Prigodni novčani dodaci za Božić i Uskrs;
Sistematski zdravstveni pregled;
Jubilarna nagrada;
Otpremnina u slučaju otkaza ugovora o radu;
Pravo na pomoć radniku ili njegovoj obitelji u slučajevima smrti radnika, invalidnosti radnika, smrti članova radnikove obitelji, neprekidno bolovanje duže od 90 dana;
Velik broj zaposlenika i zaposlenika Hrvatskih šuma d.o.o. dobrovoljni su darivatelji krvi te se uredno odazivaju na akcije dobrovoljnog darivanja krvi tijekom godine, za što prema Kolektivnom ugovoru imaju pravo na jedan dan plaćenog dopusta.

Sportski susreti članova sindikata:

Svake godine zaposlenici Hrvatskih šuma d.o.o. sudjeluju na sportskim susretima koji traju nekoliko dana. Natjecanja se održavaju u malom nogometu, košarci, kuglanju, tenisu, pikadu, boćanju, potezanju konopa, odbojci na pijesku, šahu, streljaštvu te kuhanju čobanca.

ODRŽIVO GOSPODARENJE ŠUMAMA

Hrvatske šume d.o.o. provode višenamjensko održivo gospodarenje šumama. Temeljna odrednica višenamjenskog gospodarenja šumama pridavanje je jednakog značaja svim funkcijama šume i zasnivanje gospodarenja na njihovom skladnom korištenju.

Ovisno o namjeni šume, stanišnim prilikama i biološkim osobinama vrsta drveća, primjenjujemo tri osnovna načina održivog gospodarenja šumama: jednodobno (sastojinsko), preborno (stablmično, grupimično) i raznodobno (skupinasto) gospodarenje.

Kod sastojinskog načina gospodarenja planiranje trajnosti prihoda zasniva se na podjednakom razmjeru dobnih razreda unutar uređajnog razreda. Preborno i raznodobno gospodarenje teži normalnoj, optimalnoj strukturi sastojina s obzirom na drvenu zalihu, debljinsku raspodjelu i broj stabala.

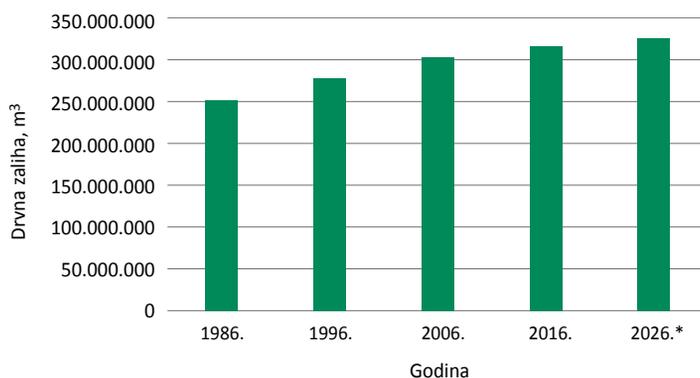
Bez obzira na odabrani način gospodarenja, stručno i racionalno gospodarenje podrazumijeva težnju optimalnom korištenju osnovnih čimbenika šumske proizvodnje (šumskoga staništa, drvene zalihe, vremena, ljudskog rada). Zbog toga se u svim, a naročito u gospodarskim sastojinama obavljaju uzgojni radovi, čiji je zadatak usmjeravanje i ubrzanje njihova prirodnog razvitka.

Svi uzgojni radovi svrstavaju se, s obzirom na njihovu svrhu, u dvije osnovne skupine:

- radovi na pomlađivanju i podizanju mladih sastojina;
- radovi na njezi sastojina.

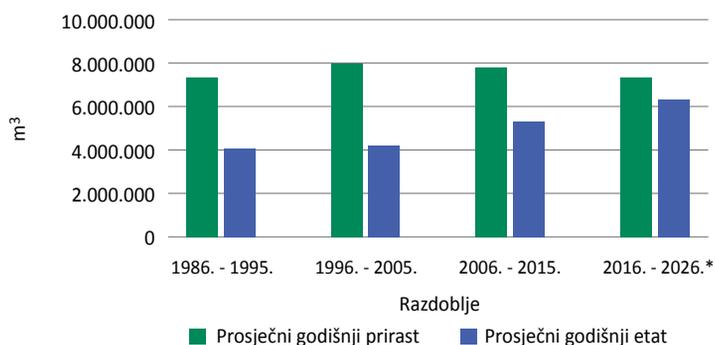
Kod sastojinskog gospodarenja uzgojni radovi odvijaju se vremenski i prostorno odvojeno, a kod prebornog i raznodobnog istovremeno se na jednoj površini obavljaju svi uzgojni radovi.

Kretanje drvene zalihe u šumama kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o.

*procjena

Usporedba prosječnoga godišnjeg prirasta i etata za šume kojima gospodare Hrvatske šume d.o.o.

PROIZVODNJA ŠUMSKIH PROIZVODA

Hrvatske šume d.o.o. proizvele su 6,3 milijuna m³ bruto drvene mase. Odstupanje po vrstama drveća u odnosu na prosječnu propisanu sječu u Šumskogospodarskoj osnovi područja Republike Hrvatske za razdoblje 2016. - 2025. godine prisutno je kod jele, smreke, poljskog jasena i hrasta kitnjaka. Veća sječa od prosječne propisane po pojedinoj vrsti uvjetovana je pojavom elementarnih nepogoda i invazivnih štetnika, što je direktna i indirektna posljedica klimatskih promjena.

U ukupnoj bruto masi, sječa glavnog prihoda ostvarena je u količini 3,5 milijuna m³, prethodnog prihoda 1,3 milijuna m³, a slučajni prihod 1,5 milijuna m³, koji se razvrstava na sušce, vjetroizvale, snjegolome i ledolome te bespravnu sječu.

Iskaz sječa u 2019. godini

Vrsta drveta	Iskaz sječa 2019. (m ³)	Prosječni godišnji propis ŠGOP* (m ³)
Hrast lužnjak	831.537	856.010
Hrast kitnjak	546.898	499.983
Bukva	2.202.314	2.398.264
Poljski jasen	493.607	329.039
Obični grab	455.237	570.987
Ostala tvrda bjelogorica	329.463	504.833
Meka bjelogorica	316.265	400.868
Jela	767.765	549.231
Smreka	175.592	121.661
Ostala crnogorica	132.752	188.754
UKUPNO	6.251.429	6.419.630

*Šumsko gospodarska osnova područja Republike Hrvatske za razdoblje 2016. - 2025.

U 2019. godini proizvedeno je 5,4 milijuna m³ drvnih sortimenata. Oblovine je proizvedeno 2,4 milijuna m³ te 2,9 milijuna m³ prostornog drva za preradu i ogrjev. Najviše je proizvedeno drvnih sortimenata bukve 1,9 milijuna m³, hrasta lužnjaka i kitnjaka 1,2 milijuna m³, jele 0,7 milijuna m³, poljskog jasena 0,4 milijuna m³, običnog graba 0,4 milijuna m³, ostale bjelogorice 0,6 milijuna m³ te ostalih četinjača 0,2 milijuna m³.

Izvršenje proizvodnje po vrstama drveća (m³)

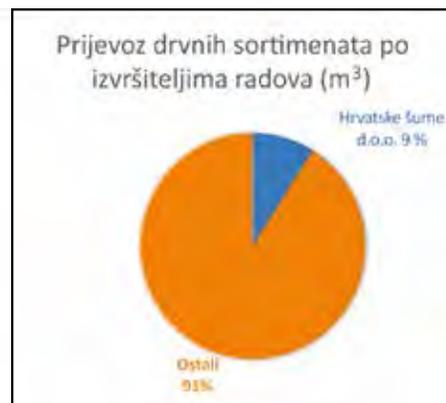
VRSTA DRVEĆA	Ostvarenje m ³
Hrast lužnjak	709.454
Hrast kitnjak	476.888
Bukva	1.910.532
Poljski jasen	417.090
Grab	370.707
Javor	44.396
Bagrem	37.005
Vočkarice	14.828
Ostala tvrda bjelogorica	163.370
Lipa	55.366
Joha	57.339
Topola	120.124
Ostala meka bjelogorica	59.740
Jela	659.990
Smreka	157.843
Bor	82.426
Ostale četinjače	15.139
UKUPNO	5.352.237

Proizvodni radnici Hrvatskih šuma d.o.o. posjekli su i izradili 48 % drvnih sortimenata. Vanjska usluga na poslovima sječe i izrade zastupljena je s 41 %, za potrebe kućanstava u samoizradi je izrađeno 8 %, a na panju je prodano 3 % šumskih proizvoda.

U 2019. godini privučeno je 4,7 milijuna m³ drvnih sortimenata. Udio izvršenih radova na poslovima privlačenja i izvoženja drvnih sortimenata vlastitim kapacitetima iznosio je 50 %, a vanjskih izvođača je 50 %.

Ostvarenje prijevoza drvnih sortimenata u 2019. godini iznosilo je 5,1 milijuna m³. Hrvatske šume d.o.o. svojim su kapacitetima prevezle 9 %, dok je udio prijevoza vanjskih izvođača 91 %.

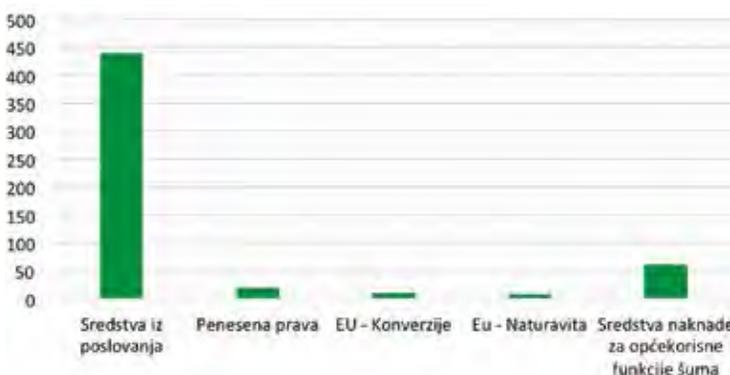

UZGAJANJE I OBNOVA ŠUMA

Vrijednost radova gospodarenja šumom i šumskim zemljištem, kupnja šuma i šumskog zemljišta, održavanje genofonda i trošak stručno tehničkog osoblja u šumarijama na kršu u 2019. godini prikazani su u tablici 2., a izvori financiranja u grafikonu.

Planom gospodarenja šumama za 2019. godinu obuhvaćeni su svi potrebni bilancirani godišnji radovi navedeni u tablici 1. Isti su propisani važećim Osnovama gospodarenja gospodarskim jedinicama i Programima gospodarenja gospodarskim jedinicama na kršu, a financirani su temeljem važećeg Zakona o šumama.

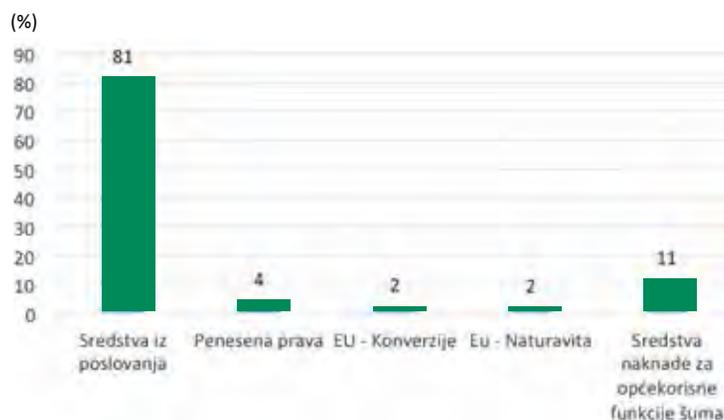
Izvori financiranja izvršenih radova u 2019. godini (mil. kn)

Tablica 2.

Naziv grupe radova	Utrošena sredstva (kn)
Priprema staništa za prirodno pomlađivanje	12.145.251
Njega mladih sastojina	140.979.479
Prorjeđivanje mladih sastojina	1.472.768
Pošumljavanje nakon čistih sječa	9.093.333
Sanacija paljevina	6.800.231
Resurekcija i prevođenje	107.038
Čuvanje šuma	77.641.931
Odabir i obilježavanje stabala za sječu	36.871.234
Izrada šumsko-gospodarskih planova	55.194.386
Rekonstrukcija i konverzija	16.345.347
Priprema staništa i njega novopodignutih sastojina i kultura	1.970.760
Pošumljavanje i podizanje	6.194.595
Zaštita šuma	52.340.060
Sanacija i obnova	27.693.190
Šumska infrastruktura	32.125.579
Kupnja šuma i šumskog zemljišta	367.431
Održavanje genofonda	5.377.847
Sredstva iz poslovanja HŠ d.o.o. za stručno tehničko osoblje na kršu	57.034.852
SVEUKUPNO	539.755.312

Udio izvora financiranja izvršenih radova u 2019. godini (%)

Najveća financijska sredstva uložena su u radove gospodarenja šumom i šumskim zemljištem u vrijednosti od 477 milijuna kuna, održavanje genofonda 5,4 milijuna kuna, za kupnju šuma i šumskog zemljišta uloženo je 0,4 milijuna kuna, a za troškove stručno tehničkog osoblja u šumarijama na kršu 57 milijuna kuna.

Iz grafikona je vidljivo da je najviše izvršenih radova financirano sredstvima Hrvatskih šuma d.o.o. u vrijednosti od 438,5 milijuna kuna, zatim sredstvima naknade za općekorisne funkcije šuma (OKFŠ) 61,5 milijuna kuna. Iz prenesenih prava financirano je 19,9 milijuna kuna, iz sredstava EU - Konverzije 10,7 milijuna kuna te iz sredstava EU - Naturavita 9,2 milijuna kuna.

Izvršeni radovi iz naknada za općekorisne funkcije šuma (OKFŠ) prikazani su u tablici 3.

Tablica 3.

Naziv grupe radova	Utrošena sredstva (kn)
Priprema staništa	500.866
Njega mladih sastojina	2.197.341
Prorjeđivanje mladih sastojina	584.570
Sanacija paljevina	5.791.570
Resurekcija i prevođenje	21.600
Čuvanje šuma	9.681.175
Odabir i obilježavanje stabala za sječu	2.128.692
Izrada šumsko-gospodarskih planova	4.615.987
Pošumljavanje i podizanje	2.683.517
Zaštita šuma	18.523.045
Sanacija i obnova	2.223.098
Šumska infrastruktura	10.207.122
Rasadnička djelatnost i održavanje genofonda	2.330.981
UKUPNO	61.489.564

Količina i vrijednost izvršenih radova rekonstrukcije i konverzije u 2019. godini

Temeljem plana gospodarenja šumama i šumskim zemljištem za 2019. godinu izvršeni su radovi rekonstrukcije i konverzije (radovi uklanjanja podrasta i grmlja, sjetve i sadnje te njege pomlatka i mladika) u ukupnoj količini od gotovo 1.400 hektara i vrijednosti od 16,35 milijuna kuna. Najviše izvršenih radova financirano je iz sredstava EU fondova i to u vrijednosti od 10,08 milijuna kuna, zatim iz sredstava poslovanja Hrvatskih šuma d.o.o. u vrijednosti od 6,21 milijuna kuna i iz sredstava naknade za prenesena prava u vrijednosti od 0,06 milijuna kuna.

Konverzije, šumarija Zadar

PRIHODI OD DRVNIH SORTIMENATA

Hrvatske šume d.o.o. u 2019. godini ostvarile su prodaju od 5,2 milijuna m³ drvnih sortimenata te ostvarile prihod od 1.938 milijuna kuna.

Posljednjih nekoliko godina svjedočimo velikoj potražnji za domaćim drvom koje ima status jedne od najcjenjenijih sirovina u svijetu. Uz poticanje razvoja drvne industrije koja čini 10 % ukupnog hrvatskog izvoza, obveza Hrvatskih šuma d.o.o. je odgovorno raspolaganje ovim vrijednim resursom s ciljem očuvanja biološke ravnoteže.

Kako bi se udovoljilo potražnji za našom najvrjednijom sirovinom i istovremeno sačuvala ravnoteža ekološkog sustava, Hrvatske šume d.o.o. su s Udruženjem drvno-prerađivačke industrije pri Hrvatskoj gospodarskoj komori definirale strategiju raspodjele drvne sirovine Pismom razumijevanja za trupce i za prostorno drvo koja će se primjenjivati do 31. prosinca 2027. godine, a na temelju koje će se potpisivati okvirni i godišnji ugovori o kupoprodaji trupaca i prostornog drva.

Time se stvaraju preduvjeti za veću preradu sirovine u domaćim pogonima, otvaraju se nova radna mjesta, ulaže se u nove tehnologije i stvara se dodatna vrijednost u preradi drva.

RASADNIČARSTVO I SJEMENARSTVO

Rasadničarstvo u 2019. godini

Višegodišnji postavljeni cilj unaprjeđenja rasadničarske proizvodnje u 2019. godini ostvaren je kroz organizaciju, u vidu formiranja 12 radnih jedinica rasadničarske proizvodnje s ukupno 22 rasadnika.

Tijekom 2019. iz rasadnika Hrvatskih šuma d.o.o. isporučeno je 9,2 milijuna sadnica, od čega za vlastite potrebe 8,9 milijuna dok je ostatak bio za potrebe privatnih šumoposjednika i tržišta. Najveći udio u isporuci zauzima hrast lužnjak s 4,2 milijuna, slijedi hrast kitnjak s 1,6 milijuna sadnica te poljski jasen s 1,1 milijun sadnica. Od crnogorice, za potrebe prebora i priobalja, isporučeno je najviše crnog bora te obične smreke.

Prodali smo 71.600 komada ukrasnih sadnica te preko 7000 božičnih drvaca. Praćenjem razvoja urbanog šumarstva i njegovih potreba proširena je proizvodnja stablašica.

Postavljena je nova proizvodnja, sa sjetvom 54,5 tona ploda hrasta lužnjaka, 1,8 tona hrasta kitnjaka, 2,3 tona obične bukve. Od reznica topola i vrba postavljena je nova proizvodnja za kojom je iskazana veća potreba zbog pojave bolesti i sušenja poljskog jasena.

Proizvodnja kvalitetnih sadnica iz sjemena i reznica važan je činidbeni faktor u šumskom gospodarenju. Bez popunjavanja i pošumljavanja na degradiranim površinama ne može se zamisliti održavanje potrajnosti gospodarenja.

Sjemenarstvo u 2019. godini

I ovo je godina osrednjeg uroda šumskih svojti u cjelini, no veseli činjenica da je nakon tri „sušne“ godine te usprkos štetnom djelovanju hrastove mrežaste stjenice (*Corythucha arcuata*), hrast lužnjak dobro urodio na području UŠP Vinkovci. Preuzetom količinom žira hrasta lužnjaka zadovoljeno je 88 % planskih potreba Hrvatskih šuma d.o.o. U sjemenskoj zoni nizinskih šuma Posavine, srednje Hrvatske i Pokuplja urod hrasta lužnjaka također je bio znatno bolji u odnosu na nekoliko proteklih godina.

Od ostalih šumskih svojti od gospodarskog značaja bilježimo dobar urod obične smreke i običnog čempresa te osrednji urod poljskog jasena, hrasta medunca i alepskog bora. Slabo su urodili crni bor i crna joha, a urod je potpuno izostao kod hrasta kitnjaka, obične bukve i obične jele.

Od rijetkih šumskih svojti standardno dobro urodio je crni orah, solidno hrast cer, a osrednje primorski bor. Slab urod bilježimo kod europskoga pitomog kestena, a urod pinije, kao i divlje trešnje ponovno je izostao.

Tijekom 2019. godine u registriranim šumskim sjemenskim objektima Hrvatskih šuma d.o.o. sakupljeno je ukupno 1.880.365 kg sjemenskog materijala, 318.473 komada biljnih dijelova i 22.808 komada sadnog materijala.

NOVE TEHNOLOGIJE

Dronovi

Unatoč tome što su relativno nedavno ušli u širu primjenu, dronovi su svakako nova tehnologija koja dobiva sve veću važnost u šumarstvu. Danas ih sve više koristimo u izradi digitalnih ortofoto snimki za potrebe izrade gospodarskih osnova uglavnom nedostupnih terena kao što su minski sumnjivi dijelovi sastojina ili nedostupna i neprohodna područja. Koriste se za detekciju rasprostranjenosti štetnika poput mrežaste stjenice ili pepelnice, sušenja stabala uslijed napada potkornjaka, utvrđivanje razmjera šteta nastalih od vjetroizvala, ledoloma, snjegoloma i poplava.

Korisni su se pokazali i za detekciju suhih jasenovih stabala unutar sastojina, izlučivanje pojedinih vrsta unutar odsjeka, izračun šteta od požara, pri čemu se snimke uklapaju u gospodarsku podjelu i pomoću GIS-a izračunavaju opožarene površine. Pomoću drona izrađivali su se 3D modeli terena, pratila se uspješnost sadnje mladih biljaka na pošumljenim površinama, utvrđivao urod sjemena u sjemenkim sastojinama u krošnjama stabala, a za potrebe lovstva pratilo se brojno stanje divljači.

Harvester

U UŠP Gospić stigli su novi strojevi, harvester i forvarder. O prednostima rada s harvesterom već smo govorili, no potrebno je naglasiti koliko je rad ovim strojem sigurniji za radnika od rada motornom pilom, pogotovo kada su strmi krški tereni u pitanju kao primjerice na području Velebita, Ličke Plješivice i Male Kapele. Harvester i forvarder tehnološki su usavršeni upravo kako bi se mogli koristiti na najzahtjevnijim terenima.

Iverač

Hrvatske šume d.o.o. u 2019. godini uložile su i u nabavu drugoga samohodnog iverača (stroja za usitnjavanje drvene biomase) te 8 tegljača s poluprikolicama s pomičnim dnom za prijevoz drvene sječke. Navedeni strojevi nužni su za izvršavanje obveza prema kogeneracijskim postrojenjima, ali i neophodni za ostvarenje i strateško opredjeljenje Hrvatskih šuma d.o.o.

INVESTICIJE

Investicijska ulaganja

U 2019. godini ostvarena su ulaganja u dugotrajnu imovinu u vrijednosti od gotovo 199 milijuna kuna, od toga skoro 60 % odnosi se na ulaganja u strojeve i opremu, odnosno u nove tehnologije koje omogućavaju ekološki prihvatljiviji i humaniji način rada. Nabavljeno je 15 forvardera u vrijednosti od 27,7 milijun kn, jedan harvester vrijednosti 3,3 milijuna kn te iverač od 5,1 milijun kn.

Jedan od preduvjeta za održivo gospodarstvo šumama je optimalna otvorenost šumskim prometnicama. U 2019. godini završeno je 156 km šumskih prometnica, u čiju izgradnju je uloženo 56,6 milijuna kuna.

Investicijska ulaganja financirana su većinom iz vlastitih sredstava (55 %), zatim leasingom (39 %) te iz EU fondova (6 %).

Naziv	iznos u tis. kuna	%
Šumske ceste	56.626	28,5
Objekti niskogradnje	792	0,4
Hidrograđevinski objekti	1.214	0,6
Objekti visokogradnje	22.096	11,1
Lovnogospodarski objekti	704	0,4
UKUPNO GRAĐEVINSKI OBJEKTI	81.432	41,0
Strojevi	66.887	33,7
Oprema	48.090	24,2
UKUPNO STROJEVI I OPREMA	114.977	57,9
PROJEKTI EU FONDOVA	2.330	1,2
SVEUKUPNO	198.739	100,0

ZAMJENA FOSILNIH GORIVA ZA GRIJANJE RADNIH PROSTORA

Hrvatske šume d.o.o. uvele su grijanje na pelete u svoje poslovne prostore. Do sada je ugrađeno preko 100 peći na pelete domaćeg proizvođača čime se potiče vlastito niskougljično gospodarstvo.

Odlukom o izboru ekoloških varijanti grijanja i uvođenja peći na pelete u svoje podružnice, šumarije i radne jedinice, u 2019. godini uloženo je 4,3 milijuna kuna ili 2,2 % od ukupnih investicija u Hrvatskim šumama d.o.o. u protekloj godini.

INFRASTRUKTURA - IZGRADNJA ŠUMSKIH PROMETNICA

U izgradnju i održavanje prometne infrastrukture u 2019. godini Hrvatske šume d.o.o. uložile su ukupno 140,1 milijun kuna.

U izgradnju donjeg i gornjeg stroja šumskih cesta uloženo je 60,4 milijuna kuna. U izgradnju i održavanje šumskih vlaka uloženo je 23,6 milijuna kn, a u održavanje postojećih šumskih cesta uloženo je 56,1 milijuna kn.

U posljednjih nekoliko godina i ovdje se primjenjuju nove tehnologije na izgradnji i održavanju šumskih cesta, a najzastupljenija je tehnologija sitnilicom.

EU PROJEKTI

U 2019. godini Hrvatske šume d.o.o. nastavile su rad na projektima sufinanciranim sredstvima EU fondova te pokrenule pripremu i provedbu više projekata.

Kao prihvatljiv korisnik za dodjelu bespovratnih sredstava Hrvatske šume d.o.o. nastavile su s provedbom i ugovorile nove projekte iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. Intenzitet javne potpore po projektu iznosi do 100% ukupnih prihvatljivih troškova.

PROJEKT	PARTNER NA PROJEKTU	STATUS	VRIJEDNOST	VRIJEDNOST HŠ	FAZA PROJEKTA
Program ruralnog razvoja Podmjera 4.3. tip operacije 4.3.3. Ulaganje u šumsku infrastrukturu (ceste) Projekt izgradnje primarnih šumskih prometnica Javornik –Tisov vrh – Šumarija Korenica	HŠ d.o.o. – UŠP Gospić	Odluka o dodjeli sredstava 24. 01. 2020.	Iznos dodjeljene potpore 6.881.357,25 kn	8.305.139 kn	Projekt je u provedbi.
Program ruralnog razvoja, Podmjera 8.5. tip operacije 8.5.1 (I. natječaj) Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura 2016.	HŠ d.o.o.	Odluka o dodjeli sredstava za 13 projekata – kolovoz 2017.	Ukupna vrijednost projekta 9.115.078 kn	9.115.078 kn	Projekti su u provedbi. Do sada isplaćeno 3,5 mil. kuna

PROJEKT	PARTNER NA PROJEKTU	STATUS	VRIJEDNOST	VRIJEDNOST HŠ	FAZA PROJEKTA
Program ruralnog razvoja, Podmjera 8.5. tip operacije 8.5.1 (II. natječaj) Konverzija degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura 2018.	HŠ d.o.o.	Ugovori o financiranju za 63 projekta potpisani 4. 6. 2019.	Ukupna vrijednost projekta 61.884.417 kn	61.884.417 kn	Projekti su u provedbi.
Program ruralnog razvoja, podmjera 8.5., tip operacije 8.5.2 (II. natječaj) Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture	HŠ d.o.o.	Ugovori o financiranju za 6 projekata potpisani 14. 8. 2019.	Ukupna vrijednost projekta 4.059.155 kn	4.059.155 kn	Projekti su u provedbi.
Program ruralnog razvoja, podmjera 8.5., tip operacije 8.5.2 (II. natječaj) Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture	HŠ d.o.o.	Prijavljeno 7 projekata.	Ukupna vrijednost projekta 4.884.156 kn	4.884.156 kn	Projekti su prijavljeni.
Operativni program Konkuretnost i kohezija 2014.-2020. Projekt: Naturavita	Vodeći partner : HŠ d.o.o. Partneri: MUP, Ured za razminiranje, Hrvatske vode, JU PP Kopački rit, Agencija za regionalni razvoj RH;	Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava potpisan 21. rujna 2018.	Ukupna vrijednost projekta 369.575.711,45 kn	85.544.953 kn	Projekt je u provedbi.

PROJEKT	PARTNER NA PROJEKTU	STATUS	VRIJEDNOST	VRIJEDNOST HŠ	FAZA PROJEKTA
Operativni program Konkuretnost i kohezija 2014. - 2020. Projekt: Fearless Velebit	Vodeći partner: HŠ d.o.o. Partner: MUP	Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava 15. 11. 2019.	Ukupna vrijednost projekta 257.303.868 kn	39.920.935 kn	Projekt je u provedbi.
Operativni program Konkuretnost i kohezija 2014. - 2020. Izrada šumskogospodarskih planova - Natura 2000 Projekt: Ecomanager	Vodeći partner: HŠ d.o.o. Suradnici: MZOE - Uprava za zaštitu prirode	Projekt je u visokoj fazi pripreme.	Procjena vrijednosti projekta 147.620.664 kn	147.620.664 kn	Projekt je u pripremi.
Operativni program Konkuretnost i kohezija 2014. - 2020. Projekt: Karlovac Karst	Vodeći partner: HŠ d.o.o. Partner: MUP	Projekt je u visokoj fazi pripreme.	Procjena vrijednosti projekta 233.132.120 kn	42.976.001 kn	Projekt je u pripremi.
Interreg V-A Programa suradnje Mađarska-Hrvatska 2014. - 2020. Projekt: Oak protection	Vodeći partner : Mecsekerdő Zrt Partner: UŠP Našice	Projekt je započeo 1. 9. 2017. i trajao je do 30. 6. 2019.	Ukupna vrijednost projekta 4.789.834 kn	1.732.962 kn	Projekt je proveden.
Interreg V-A Programa suradnje Mađarska-Hrvatska 2014. - 2020. Projekt: Red Faith	Vodeći partner: Baranya Megyei Önkormányzat Partner: UŠP Osijek, Mecsekerdő ZRT, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku	Projekt je započeo 1. 10. 2017. i trajao je do 30. 9. 2019.	Ukupna vrijednost projekta 3.640.514 kn	1.519.186 kn	Projekt je proveden.
Interreg DUNAV 2014. - 2020. Program transnacionalne suradnje Projekt: URBforDAN	Vodeći partner: Grad Ljubljana Partneri: Slovenske šume, Grad Budimpešta i Mađarske šume, Grad Cluj-Napoca i Udruženje Grada Cluja (Rumunjska), Grad Zagreb i Hrvatske šume d.o.o, Grad Beograd i Srbija šume, Grad Ivano Frankivsk (Ukrajina);	Projekt je započeo u lipnju 2018.	Ukupna vrijednost projekta 20.635.392 kn	1.044.090 kn	Projekt je u provedbi.
Interreg V-A Programa suradnje Mađarska-Hrvatska 2014. - 2020. Projekt: FITforMAP	Vodeći partner: Baranya Megyei Önkormányzat Partner: Mecsekerdő ZRT, Hrvatske šume d.o.o.	Projekt je prijavljen 3. 5. 2019.	Ukupna vrijednost projekta 5.396.379 kn	2.434.616 kn	Projekt je prijavljen. Projekt je u fazi evaluacije.
Interreg V-A Program suradnje Mađarska-Hrvatska 2014. - 2020. Projekt: Hidden landscapes	Vodeći partner: Udruga za zaštitu prirode i okoliša zeleni Osijek; Partner: Dunav-Drava National Park Directorate Hungary, Hrvatske šume d.o.o., Općina Bilje;	Projekt je prijavljen 3. 5. 2019.	Ukupna vrijednost projekta 12.596.606 kn	4.002.655 kn	Projekt je prijavljen. Projekt je u fazi evaluacije.
LIFE program Projekt: Dinara back to LIFE	Vodeći partner: Udruga BIOM Partner: HŠ d.o.o, LAG Cetinska Krajina, Agronomski fakultet – Sveučilište u Zagrebu;	Projekt je odobren u kolovozu 2019.	Ukupna vrijednost projekta 9.581.202 kn	800.197 kn	Projekt je u provedbi.
LIFE program Projekt: LIFE WILDIsland	Vodeći partner: Nacionalni park Donau – Auen (Austrija) Partner: Hrvatske šume d.o.o., JUPP Kopački rit uz partnere iz Mađarske, Slovačke, Rumunjske, Bugarske, Njemačke i Srbije;	Projekt je započeo 1. 1. 2020. Predan je Concept note 09.06.2019. Prolazna ocjena evaluator za Concept note 18. 10. 2019. 2. faza projekta prijavljena 16. 2. 2020.	Ukupna vrijednost projekta oko 122.000.000,00 kn	6.000.000 kn	Projekt je u 2. fazi evaluacije.

A close-up photograph of a tree branch with several green, serrated leaves. The leaves have prominent veins and a slightly waxy texture. In the lower right foreground, there is a fuzzy, brownish, spherical cluster of what appears to be a young flower or fruit, possibly a catkin or a developing acorn cupule, with many fine, hair-like structures extending from its surface. The background is a soft, out-of-focus green, suggesting a dense forest or woodland setting.

Financijsko izvješće

Financijski rezultati poslovanja

U 2019. godini Hrvatske šume d.o.o. ostvarile su dobit prije oporezivanja u iznosu od 64,2 milijuna kuna. Ostvarena dobit veća je od planske 1 %, a koja je iznosila 63,9 milijuna kuna. Na rezultate poslovanja 2019. godine utjecalo je povećanje prihoda, ali uz istovremeno povećanje rashoda u odnosu na prethodnu poslovnu godinu. Sva potraživanja od kupaca, s obzirom na načelo fakturirane realizacije, uračunata su u prihode.

kraju 2018. godine dva d.o.o.-a u vlasništvu Društva pripojili matici te su nastavila svoj rad kao radne jedinice u sklopu Hrvatskih šuma d.o.o. Nad dva društva kćeri pokrenut je proces likvidacije koji još uvijek traje. Sve navedeno provedeno je sukladno Zaključku Vlade Republike Hrvatske o smanjenju broja agencija, zavoda, fondova, instituta, zaklada, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima.

Prihodi od ostalih djelatnosti te financijski i ostali prihodi iznose 223,8 milijuna kuna, što je 10 % ukupnog prihoda. Ovi su prihodi, u odnosu na proteklu godinu kada su iznosili 228,6 milijuna kuna, smanjeni za 4,8 milijuna kuna.

Tablica 4. Račun dobiti i gubitka za razdoblje od 1. 1. do 31. 12. 2019.

POZICIJA		Iznos u tisućama kuna	
		2019.	2018.
I.	POSLOVNI PRIHODI	2.277.100	2.207.205
II.	POSLOVNI RASHODI	2.212.999	2.154.983
III.	FINANCIJSKI PRIHODI	6.403	22.472
IV.	FINANCIJSKI RASHODI	6.275	5.899
V.	UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA		
VI.	UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA		
VII.	UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJ. INTERESOM		
VIII.	UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA		
IX.	UKUPNI PRIHODI	2.283.502	2.229.677
X.	UKUPNI RASHODI	2.219.274	2.160.882
XI.	DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	64.228	68.795
1.	Dobit prije oporezivanja	64.228	68.795
XII.	POREZ NA DOBIT	17.131	16.913
XIII.	DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	47.097	51.882
1.	Dobit razdoblja	47.097	51.882

U ovoj poslovnoj godini ostvareni su ukupni prihodi u iznosu 2.283,5 milijuna kuna i u odnosu na isto razdoblje 2018. godine veći su 2 %, dok su u odnosu na godišnji plan veći za 4 %.

Prihodi od prodaje drvnih sortimenata, koji su naši najznačajniji prihodi, iznose 1.938,4 milijuna kuna i u odnosu na prošlu godinu imaju povećanje od 8 %, odnosno veći su za 139,6 milijuna kuna.

U ukupnim prihodima najznačajniji su poslovni prihodi koji iznose 2.277,1 milijuna kuna, što čini gotovo 100 % ukupnih prihoda. Prihodi od prodaje u inozemstvu čine manje od 1 % poslovnih prihoda i iznose 16,5 milijun kuna. U odnosu na prošlu godinu, kad su iznosili 5,1 milijuna kuna, veći su za 11,4 milijuna kuna.

Financijski prihodi smanjeni su i iznose 6,4 milijuna kuna. Njih u najvećoj mjeri čine prihodi od kamata. Ranije godine financijski prihodi bili su značajno veći i iznosili su 22,5 milijuna kuna jer je tada došlo do prijevremene naplate značajnog iznosa jednoga dugoročnog potraživanja.

Rashodi su ostvareni s 2.219,3 milijuna kuna. U odnosu na prošlu godinu, kada su iznosili 2.160,9 milijuna kuna, povećani su 3 %, a gledajući godišnji plan ostvareni su 104 %.

U odnosu na stanje zaliha na dan 31. prosinca 2018. godine, uočeno je povećanje zaliha drvnih sortimenata po vrijednosti i količini. Povećanje vrijednosti zaliha utjecalo je na smanjenje rashoda tekućeg razdoblja.

Tablica 5. Prihodi (tisuće kuna)

OPIS	2019.	2018.	INDEKS 2019./2018.
Poslovni prihodi	2.277.100	2.207.205	103
- Prihodi s poduzetnicima unutar grupe	927	3.075	30
- Prihodi od prodaje	2.021.679	1.884.797	107
- Prihodi na temelju upotr. vlastitih proiz. i usluga	121.278	202.351	60
- Ostali poslovni prihodi	133.216	116.983	114
Financijski prihodi	6.403	22.472	28
UKUPNO	2.283.502	2.229.677	102

Prihodi s poduzetnicima unutar grupe u 2019. godini ostvareni su u iznosu nešto manjem od 1 milijuna kuna, dok su prethodne poslovne godine ostvareni u iznosu od 3,1 milijuna kuna. Prihodi s poduzetnicima unutar grupe pokazuju smanjenje s obzirom na to da smo na

Kod materijalnih troškova, najveći udio se odnosi na ostale vanjske troškove usluga u iznosu od 468,2 milijuna kuna. Vanjski troškovi usluga povećali su se u odnosu na 2018. godinu za 10 %. Najveći udio

Tablica 6. Rashodi (tisuće kuna)

OPIS	2019.	2018.	INDEKS 2019./2018.
Poslovni rashodi	2.212.999	2.154.983	103
- Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje	-16.650	-48.591	34
- Materijalni troškovi	693.991	642.399	108
- Troškovi osoblja	968.583	1.001.758	97
- Amortizacija	134.999	109.856	123
- Vrijednosna usklađenja	23.311	31.841	73
- Rezerviranja	15.649	69.953	36
- Ostali troškovi i poslovni rashodi	393.116	347.767	110
Financijski rashodi	6.275	5.899	113
UKUPNO	2.219.274	2.160.882	103

u ovim troškovima odnosi se na usluge na izradi proizvoda u iznosu od 343,1 milijun kuna koje su se povećale u odnosu na prethodnu poslovnu godinu za 13 %. U okviru ovih usluga nalaze se usluge sječe i izrade drvnih proizvoda, usluge privlačenja, ostale proizvodne usluge iskorištavanja šuma i usluge u radovima uzgoja šuma.

Plaće su u ovom razdoblju sudjelovale u troškovima u iznosu od 968,6 milijuna kuna. To je u odnosu na prošlu godinu, kada su iznosile 1.001,8 milijuna kuna, smanjenje od 33,2 milijuna kuna ili 3%. Razlog smanjenja troškova osoblja jest drugačija vrsta isplate regresa, koji nije isplaćen kao plaća, već kao neoporeziva nagrada za radne rezultate za 2019. godinu sukladno Odluci koju je donijela Uprava Hrvatskih šuma d.o.o. Isto se dogodilo i sa stimulativnom isplatom za radne rezultate u iznosu od 1.000 kuna po zaposleniku koja je ranije također bila isplaćena i iskazivana na poziciji plaća. Ova je nagrada isplaćena u ukupnom iznosu od 40,3 milijuna kuna i iskazana je, kao što je to prethodno navedeno, u okviru ostalih troškova, dok je prethodne godine bila isplaćena i iskazivana na poziciji plaća, odnosno troškova osoblja.

Tijekom 2019. godine i dalje su poduzimane mjere zbrinjavanja radnika radi smanjivanja troškova. Tako je putem osobno uvjetovanih otkaza iz Hrvatskih šuma d.o.o. otpremljeno 166 radnika. Na ove otpremnine utrošeno je 28,5 milijuna kuna financijskih sredstava Društva.

Prosječna neto plaća u Hrvatskim šumama d.o.o. iznosi 6.532 kune i veća je od prosječne neto plaće Republike Hrvatske koja iznosi 6.457 kuna za 1 %. Prosječna bruto plaća u Hrvatskim šumama d.o.o. iznosi 8.743 kune i na istoj je postotnoj razini kao i prosjek Republike Hrvatske koji iznosi 8.766 kuna.

Prosječan broj zaposlenih ostao je nepromijenjen u odnosu na prethodnu poslovnu godinu. Ukupan broj zaposlenih u Hrvatskim šumama d.o.o. na kraju ovoga obračunskog razdoblja iznosi 8.011 radnika. Od toga je broja 7.025 radnika zaposleno na neodređeno vrijeme, a 986 radnika na određeno vrijeme.

Trošak amortizacije povećan je 23 % zbog dodatnih ulaganja u osnovna sredstva rada koja su u ranijim godinama bila smanjena. Također, donesen je novi Pravilnik o amortizaciji kojim je povećana stopa amortizacije za osobna i kombi vozila na 20 % ili pet godina (ranije je bilo 16,67 % ili 6 godina) te za motorne pile na 33,34 % ili tri godine (ranije je bilo 20 % ili 5 godina).

Vrijednosno usklađivanje kratkotrajne i dugotrajne imovine, odnosi se na vrijednosno usklađenje kratkotrajne imovine prema Računovodstvenim politikama, zatim prema posebnim odlukama Uprave Društva te na umanjenje vrijednosti dugotrajne imovine.

Za redovne otpremnine radi odlaska u mirovinu i jubilarne nagrade, sukladno aktuarskom obračunu, naše Društvo ima rezervirana sredstva u iznosu 75,9 milijuna kuna, a za prenesene godišnje odmore 35,5 milijuna kuna. Ova rezerviranja utjecala su na povećanje troškova tekuće godine u iznosu 10,8 milijuna kuna.

U troškove poslovanja ovog razdoblja uključene su i dodatne rezervacije za otpremnine radnicima u iznosu 9,1 milijun kuna. Ukupan iznos sredstava rezerviranih za sudske sporove iznosi 82,1 milijun kuna, dok je na kraju 2018. godine bilo započelih sudskih sporova u kojima su Hrvatske šume d.o.o. pasivna strana u ukupnom iznosu 85 milijuna kuna.

Na kraju 2019. godine u troškove poslovanja uključeni su i troškovi za nastale štete od vjetroloma i vjetroizvala, odnosno troškovi za sanacije i konverzije u ukupnom iznosu 27,9 milijuna kuna.

Ostali troškovi i poslovni rashodi povećani su 13 % ili 45,4 milijuna kuna. Povećanje se odnosi na poziciju ostalih troškova. Ostali poslovni rashodi smanjeni su za 42 milijuna kuna zbog drugačijeg evidentiranja izdvajanja sredstava za gospodarenje šumama sukladno novom Zakonu o šumama NN 68/2018. U okviru ostalih troškova najveće povećanje odnosi se na trošak šumskog doprinosa. Novim Zakonom o šumama izdvajanje za šumski doprinos je značajno povećano i regulirano na sljedeći način. Šumski doprinos u visini 10 % plaća se jedinicama lokalne samouprave sa statusom potpomognutih područja utvrđenih posebnim propisom kojim se uređuje upravljanje regionalnim razvojem i jedinicama lokalne samouprave u brdsko-planinskim područjima utvrđenim posebnim propisom, dok se šumski doprinos u ostalim jedinicama lokalne samouprave plaća u visini 5 %. Također, osim povećanja same stope izdvajanja, povećan je i broj jedinica lokalne uprave i samouprave koje imaju status potpomognutih područja, odnosno brdsko-planinskih područja. Hrvatske šume d.o.o. plaćaju ovaj doprinos s obzirom na to da su pravna osoba koja obavlja prodaju proizvoda iskorištavanja šuma (drvni sortimenti) u odnosu na prodajnu cijenu proizvoda na panju i to jedinicama lokalne samouprave (dakle gradovima i općinama) širom Republike Hrvatske.

Odredbe novog Zakona o šumama primjenjuju se od kolovoza 2018. godine te je u 2018. godini izdvojeno 91,5 milijuna kuna za šumski doprinos. To je 34,8 milijuna kuna ili 38 % više u odnosu na prethodnu poslovnu godinu. U 2019. godini ovaj trošak iznosio je 126,3 milijuna kuna. Dakle, dok je ranijih godina, prije 2018. godine, prosječan trošak ovog doprinosa iznosio oko 52 milijuna kuna, sada je on prosječno povećan 142 % ili 74,3 milijuna kuna, što izravno utječe na povećanja troškova kao i smanjenje likvidnosti Društva.

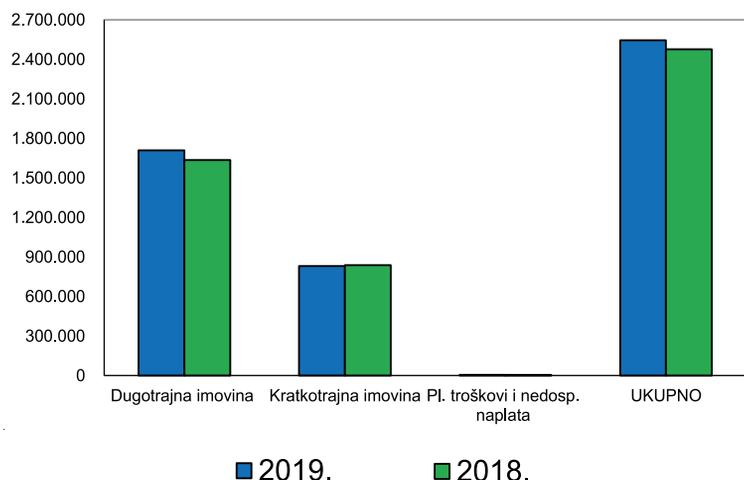
Financijski rashodi povećani su 6 % i iznose 6,3 milijuna kuna. Najznačajnije stavke financijskih rashoda su kamate koje se najvećim dijelom odnose na kamate po osnovi obveza za financijski leasing.

Tablica 7. Bilanca na dan 31. 12. 2019. aktiva

POZICIJA		Iznos u tis. kuna	
AKTIVA		2019.	2018.
A	POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL		
B	DUGOTRAJNA IMOVINA	1.709.589	1.635.418
I.	Nematerijalna imovina	230.444	177.187
II.	Materijalna imovina	1.453.747	1.440.216
III.	Dugotrajna financijska imovina	8.835	9.084
IV.	Potraživanja		1.079
V.	Odgodena porezna imovina	16.563	7.853
C	KRATKOTRAJNA IMOVINA	829.970	837.027
I.	Zalihe	212.400	190.837
II.	Potraživanja	412.207	388.032
III.	Kratkotrajna financijska imovina	599	1.685
IV.	Novac u banci i blagajni	204.765	256.473
D	PLAĆENI TROŠKOVI BUD. RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	5.514	4.326
E	UKUPNA AKTIVA	2.545.073	2.476.772
F	IZVANBILANČNI ZAPISI	47.820.426	47.853.665

Bilanca je obvezan financijski izvještaj i ona nam pokazuje financijski položaj društva, imovinu kojom ono raspolaže te obveze društva i vlasničku glavnica. Ukupna imovina Društva u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu povećala se za 3 %. Imovina čini ekonomske resurse od kojih društvo može ostvariti određene ekonomske koristi. Vrijednost pojedinih pozicija materijalne imovine iskazana je po trošku nabave. Troškovi nabave materijalne imovine sadrže fakturiranu vrijednost i sve izravno povezane troškove za dovođenje te imovine u radno stanje. Materijalna imovina rashoduje se u slučajevima kada se od nje ne očekuje ekonomska korist. Dugotrajna materijalna imovina obuhvaća sredstva koja Društvo koristi u proizvodnji proizvoda, isporuci roba i usluga, te u administrativne svrhe i čiji je procijenjeni korisni vijek upotrebe duži od godine dana. Najveći udio u strukturi materijalne imovine imaju građevinski objekti i to 62 %.

Pregled strukture aktive

Ukupna kratkoročna potraživanja povećana su 6 % u odnosu na 2018. godinu. Potraživanja od kupaca također su povećana za 6 % u odnosu na prethodnu godinu. Dospjela potraživanja od kupaca

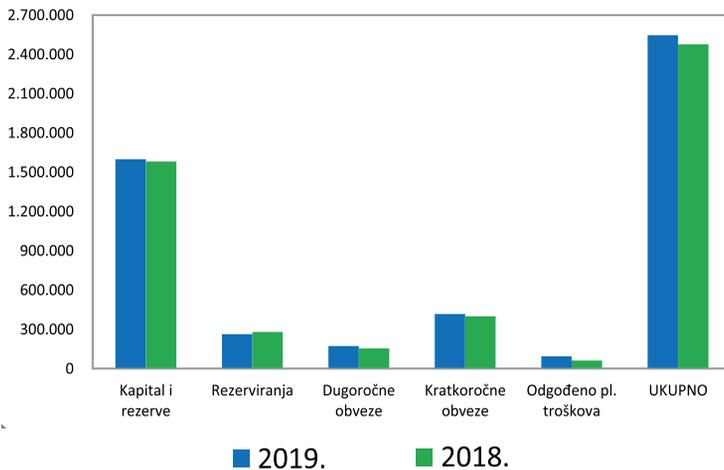
Tablica 8. Bilanca na dan 31.12.2019. pasiva

POZICIJA		Iznos u tis. kuna	
PASIVA		2019.	2018.
A	KAPITAL I REZERVE	1.597.927	1.582.020
I.	Temeljni (upisani) kapital	1.171.670	1.171.670
II.	Kapitalne rezerve		
III.	Rezerve iz dobiti	2.737	2.737
IV.	Revalorizacijske rezerve		
V.	Rezerve fer vrijednosti	-1.063	-1.311
VI.	Zadržana dobit ili preneseni gubitak	377.486	357.042
1.	Zadržana dobit	377.486	357.042
2.	Preneseni gubitak		
VII.	Dobit ili gubitak poslovne godine	47.097	51.882
1.	Dobit poslovne godine	47.097	51.882
2.	Gubitak poslovne godine		
VIII.	Manjinski (nekontrolirajući) interes		
B	REZERVIRANJA	263.393	279.642
C	DUGOROČNE OBVEZE	171.785	154.322
D	KRATKOROČNE OBVEZE	417.488	398.731
E	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠ. I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA	94.481	62.057
F	UKUPNO PASIVA	2.545.073	2.476.772
G	IZVANBILANČNI ZAPISI	47.820.426	47.853.665

iznose 44,3 milijuna kuna te su veća u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine za 22 %.

Ukupni izvori sredstava veći su 3 % u odnosu na 2018. godinu. Dugoročne obveze povećane su 11 % i iznose 171,8 milijuna kuna, a kratkoročne obveze povećane su 5 %. Dugoročne obveze sastoje se značajnim dijelom od obveza po financijskom leasingu.

Pregled strukture pasive

Obveze prema dobavljačima plaćaju se u pravilu u rokovima dospjeća, poštujući Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, kao i Zakon o obveznim odnosima.

Pokazatelji likvidnosti pokazuju u kojoj je mjeri Društvo sposobno pravovremeno podmirivati svoje dospjele kratkoročne obveze. Koeficijent tekuće likvidnosti, kao omjer kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza, koji iznosi 1,99 u našem Društvu, zapravo je pokazatelj postojanja dvostruko više gotovine, potraživanja i zaliha nego što ima kratkoročnih obveza koje dolaze na naplatu.

Tablica 9. Pokazatelji likvidnosti

Naziv	Iznos u tis. kuna	
	2019.	2018.
Tekuća imovina	829.970	837.027
Kratkoročne obveze	417.488	398.731
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,99	2,10
Tekuća imovina	829.970	837.027
Zalihe	212.400	190.837
Kratkoročne obveze	417.488	398.731
Koeficijent ubrzane likvidnosti	1,48	1,62

Pokazatelji likvidnosti pokazuju dobre trendove već posljednjih nekoliko poslovnih godina te je iz njih jasno vidljivo da Hrvatske šume d.o.o. mogu podmirivati sve svoje dospjele kratkoročne obveze u zadanim rokovima. Kada iz izračuna koeficijenta likvidnosti izbacimo zalihe kao manje likvidan dio kratkotrajne imovine dobijemo preciznije mjerilo likvidnosti - koeficijent ubrzane likvidnosti koji u Hrvatskim šumama d.o.o. iznosi 1,48 pri čemu se koeficijenti

iznad 1 smatraju pokazateljima stabilnog poslovanja. Ako bismo uzeli u obzir plaćene troškove budućih razdoblja i obračunate prihode, kao i odgođeno plaćanje troškova i prihode budućeg razdoblja, koeficijent likvidnosti bi iznosio 1,63 za 2019. godinu, odnosno 1,83 za 2018. godinu.

Ističemo da na kraju ove poslovne godine nije bilo ni kratkoročnih ni dugoročnih kreditnih zaduženja prema bankama i to već više godina za redom. Koeficijent zaduženosti pokazuje do koje mjere Društvo koristi zaduživanje kao oblik financiranja, odnosno koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem.

Tablica 10. Pokazatelji zaduženosti

Naziv	Iznos u tis. kuna	
	2019.	2018.
Ukupne obveze	683.754	615.110
Ukupna aktiva	2.545.073	2.476.772
Stupanj zaduženosti	26,87%	24,84%

Stupanj zaduženosti daje nam podatak o veličini zaduženja po jednoj kuni vlastitog kapitala. U pravilu trebao bi biti 50 % ili manji, a u našem Društvu on je značajno manji.

EBITDA (engl. Earnings Before Interest Tax Depreciation and Amortization) uobičajeno se prevodi kao dobit prije kamata, poreza i amortizacije i jedan je od pokazatelja uspješnosti. Ovaj pokazatelj neutralizira utjecaj amortizacije na rezultat i u najvećoj mjeri predstavlja slobodne novčane tokove. EBITDA za Hrvatske šume d.o.o. za 2019. godinu iznosi 199,1 milijun kuna.

Sukladno čl. 27. Zakona o računovodstvu svi subjekti od javnog interesa koji obavljaju djelatnost rudarstva i vađenja ili djelatnost sječe primarnih šuma izrađuju Izvještaj o plaćanjima javnom sektoru. Plaćanja u 2019. godini, kao i u prethodnoj poslovnoj godini, navode se u nastavku. Društvo je ove godine iskazalo i odgođenu poreznu imovinu u iznosu 16,6 milijuna kuna te je ista utjecala na povećanje iznosa dobiti nakon oporezivanja. Odgođena porezna imovina nastala je zbog postojanja privremenih razlika između računovodstvene i oporezive dobiti. Ukupna obveza poreza na dobit za 2019. godinu iznosi 25,8 milijuna kuna, a ista je u potpunosti podmirena. Zbog utjecaja odgođene porezne imovine iznos iskazan u obrascu računa dobiti i gubitka je 17,1 milijun kuna.

Iz Izvještaja je vidljivo da je značajno povećano izdvajanje za već spomenuti šumski doprinos koji se plaća jedinicama lokalne uprave i samouprave, odnosno gradovima i općinama Republike Hrvatske. Ovo je izdvajanje povećano za 34,8 milijuna kuna ili 38 % u odnosu na raniju poslovnu godinu u kojoj je već dijelom došlo do povećanja, što predstavlja veliki teret u poslovanju Hrvatskih šuma d.o.o.

Na samom kraju poslovne godine možemo zaključiti da su i u 2019. godini Hrvatske šume d.o.o. ostvarile dobar poslovni rezultat neopterećen bankovnim kreditima za redovne poslovne aktivnosti.

Uplaćena sredstva općekorisnih funkcija šuma za razdoblje 1. 1. - 31. 12. 2019. godine iznose 5,2 milijuna kuna, što je manje u odnosu

Tablica 11. Izvještaj o plaćanjima javnom sektoru

Obveze koja se plaća javnom sektoru	Primatelj	Iznos u tis. kuna	
		2019.	2018.
Porez na dobit	Proračun RH	25.840	24.766
Šumski doprinos	Jedinice lokalne samouprave	126.282	91.536
Vodoprivredna naknada	Hrvatske vode	21.776	23.430

na isto razdoblje prethodne poslovne godine kada je bilo uplaćeno 16,7 milijuna kuna. Nije bilo ulaganja, odnosno situiranja radova iz sredstava općekorisnih funkcija šuma uplaćenih na poseban račun Hrvatskih šuma d.o.o. Sukladno sporazumu s Ministarstvom poljoprivrede o reguliranju načina obračuna i naplate te raspolaganja sredstvima naknade za korištenje općekorisnih funkcija šuma Hrvatske šume d.o.o. sva sredstva prikupljena na posebnom računu uplaćuju na račun Državnog proračuna. Sva tekuća redovna sredstva općekorisnih funkcija šuma nadalje se prikupljaju na proračunskom računu i evidentiraju u poslovnim knjigama Ministarstva poljoprivrede.

Razmatrajući prethodno navedeno, a uzimajući u obzir ostvarene rezultate u ovom razdoblju 2019. godine, vjerujemo da su naši glavni ciljevi definirani kroz plan poslovanja i plan investicija u najvećem dijelu uspješno realizirani.

Gledajući unaprijed, prema novoj poslovnoj godini, trebamo uzeti u obzir činjenicu izvanrednog poslovnog okruženja i proglašenja epidemije COVID-19 u Republici Hrvatskoj, odnosno pandemije u ožujku 2020. godine koju je proglasila Svjetska zdravstvena organizacija. Zbog navedenog se očekuje negativan utjecaj na pravovremenost izvršavanja financijskih obveza u poslovnim transakcijama između uključenih sudionika. Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj dana 17. ožujka 2020. godine donijela je prvi set mjera za pomoć u gospodarstvu od kojih se mjera pod rednim brojem 43. Odgoda roka plaćanja dospjelih obveza Hrvatskih šuma d.o.o. za drvene sortimente – prerada drva i proizvodnja namještaja – izravno odnosi na naše Društvo. Temeljem navedene mjere, Skupština Hrvatskih šuma d.o.o. donijela je obveznu uputu za donošenje pravnog akta

na temelju kojeg će se ugovoriti dulji rok ispunjenja novčane obveze za 2020. godinu.

Uzevši u obzir navedene okolnosti, izrađena je procjena novčanog tijeka za dio 2020. godine, za potrebe procjene fiskalnog učinka, kojeg će očekivano proizvesti mjera 43. iz Zaključka Vlade Republike Hrvatske. Temeljem procjene pokazalo se izvjesnim da će već sama mjera izazvati određeni poremećaj u likvidnosti u više nego značajnoj visini i to bez uračunavanja smanjenja budućih isporuka kupcima do kojih će nužno doći uslijed nastupa gore opisanih okolnosti, ali i zbog smanjenja isporuka u određeno doba godine zbog prirode procesa u Hrvatskim šumama d.o.o.

Na kraju možemo zaključiti da su se Hrvatske šume d.o.o., kao i cjelokupno naše gospodarstvo, našle u izvanrednom poslovnom okruženju, koje će nam predstavljati nove izazove u poslovanju i procesima 2020. godine. U svim tim nastojanjima pokušat ćemo zadovoljiti želje, potrebe i očekivanja svih zainteresiranih strana. Tu je Republika Hrvatske kao vlasnik kojem uplaćujemo poreze, doprinose, dio dobiti i sva druga potrebna davanja, ali i lokalna samouprava koja dobiva više nego značajna sredstva kroz šumski doprinos. Nadalje, tu su naši kupci kojima smo produljili rok plaćanja te dobavljači kojima nastojimo plaćati u ugovorenim i svim zakonskim rokovima. Na kraju ne smijemo zaboraviti ni naše zaposlenike. Oni su naši vrlo važni partneri u ostvarenju zadanih ciljeva i poslovnih rezultata te se nadamo da ćemo u sinergiji uspjeti prebroditi sve izazove koji se trenutno nalaze pred nama te da ćemo uspjeti ostvariti zajednički zadane i postavljene poslovne ciljeve, kako bismo što prije ublažili posljedice trenutačne situacije u cjelokupnom gospodarskom okruženju.

Revizorsko izvješće

IZVJEŠĆE NEOVISNIH REVIZORA

vlasniku društva HRVATSKE ŠUME d.o.o. Zagreb

Izvješće o reviziji godišnjih financijskih izvještaja

Mišljenje

Obavili smo reviziju godišnjih financijskih izvještaja društva HRVATSKE ŠUME d.o.o., Zagreb, Ulica Kneza Branimira 1 (Društvo), koji obuhvaćaju Izvještaj o financijskom položaju (Bilancu) na 31. prosinca 2019. godine, Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaj o novčanim tokovima i Izvještaj o promjenama kapitala za tada završenu godinu, kao i pripadajuće Bilješke uz godišnje financijske izvještaje, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika i ostalih objašnjenja.

Prema našem mišljenju, priloženi godišnji financijski izvještaji istinito i fer prikazuju financijski položaj Društva na 31. prosinca 2019. godine te financijsku uspješnost i novčane tokove Društva za tada završenu godinu u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI-ima) koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u službenom listu Europske unije.

Osnova za Mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Zakonom o reviziji i Međunarodnim revizijskim standardima (MRVS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem Izvješću neovisnog revizora u odjeljku o revizorovim odgovornostima za reviziju godišnjih financijskih izvještaja.

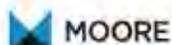
Neovisni smo od Društva u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe (IESBA Kodeks) i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

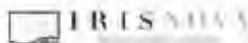
Isticanje pitanja

ii Skrećemo pozornost na Bilješku 16. Nekretnine, postrojenja i oprema, gdje objavljeno da Društvo nema u potpunosti sređene imovinsko-pravne odnose, odnosno vlasništvo nad dijelom nekretnina Društva. Postupci sređivanja imovinsko-pravnih odnosa i upisa vlasništva nad tim nekretninama su u tijeku. Naše mišljenje nije modificirano u vezi s tim pitanjem.

iii Skrećemo pozornost na Bilješku 38. Događaji nakon datuma Izvještaja o financijskom položaju i Bilancu u kojoj su objavljene informacije vezano za utjecaj pandemije COVID-19 i potresa koji je pogodio Zagreb na financijske rezultate, financijski položaj i novčane tokove Društva za 2019. i 2020. godinu. Naše mišljenje nije modificirano u vezi s tim pitanjem.

Moore Audit Zagreb

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja jesu ona pitanja koja su bila, po našoj profesionalnoj prosudbi, od najveće važnosti u našoj reviziji godišnjih financijskih izvještaja tekućeg razdoblja i uključuju prepoznate najznačajnije rizike značajnog pogrešnog prikazivanja uslijed pogreške ili prijevare s najvećim učinkom na našu strategiju revizije, raspored naših raspoloživih resursa i uložak vremena angažiranih revizijskih timova. Tim pitanjima smo se bavili u kontaktu sa našim revizijom godišnjih financijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

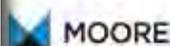
Upravo smo da su niže navedena pitanja ključna revizijska pitanja koje treba objaviti u našem izvješću neovisnih revizora.

Vrednovanje potraživanja od kupaca

Bruto potraživanja od kupaca na dan 31. prosinca 2019. godine (dugoročna i kratkoročna) iskazana su u izvještaju o financijskom položaju (Bilanci) u iznosu od 648.255 tisuća kuna s umanjenjem vrijednosti u iznosu 284.420 tisuća kuna. Za detaljnije informacije vidjeti bilješku 2.32. Ključne računovodstvene prosudbe i procjene: bilješku 9. Vrijednostno usklađenje: bilješku 21. Potraživanja od kupaca i bilješku 35.

Ključno revizijsko pitanje	Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje
<p>Potraživanja od kupaca iskazuju se po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za odgovarajuću ispravak vrijednosti za procijenjene nenadoknadive iznose kako je opisano u bilješci 2.32. Ključne računovodstvene prosudbe i procjene uz godišnje financijske izvještaje. Zbog značajnog iznosa potraživanja od kupaca u izvještaju o financijskom položaju (Bilanci), kompleksnosti evidentiranja umanjenja vrijednosti istih, te kategorizacije kupaca na osnovu kojih se provode vrijednostno usklađenja potraživanja, ovo je jedno od ključnih pitanja kojim smo se posvetili u našoj reviziji.</p>	<p>Naše revizorske procedure vezane za ovo područje, između ostalog, uključivale su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pribavili smo revizijske dokaze o ključnim kontrolama u vezi s prihvaćanjem kupca i uložanjem u poslovni odnos, praćenju potraživanja od kupca i njihovim naptatima; • pregledali smo značajne ugovore s klijentima; • razumijevali procese koji se odnose na procjenu i knjiženje umanjenja vrijednosti potraživanja od kupaca; • analizirali smo naplativost potraživanja od kupaca i procijenili moguće umanjenje vrijednosti potraživanja u odnosu na starosnu strukturu, a za značajne iznose i kroz dinamiku plaćanja i javne financijske informacije o klijentima; • slanje zaprimanja i analiziranje eksternih potvrda kupaca te razmatranje određenih pitanja s njima. <p>Našim revizorskim postupcima uvjereni smo se da su potraživanja od kupaca evidentirana u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja i odgovarajuće objavljena u godišnjim financijskim izvještajima.</p>

4

Moore Audit Zagreb

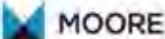
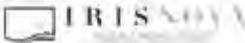
Vrednovanje nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Dugotrajna nematerijalna imovina, nekretnine, postrojenja i oprema na 31. prosinca 2019. godine iskazana su u iznosu od 1.658.360 tisuća kuna, što predstavlja 65,16% ukupne imovine u izvještaju o financijskom položaju / Bilanci Društva.

Za detaljnije informacije vidjeti bilješku 2.12. Nematerijalna imovina, 2.13. Nekretnine, postrojenja i oprema, 2.14. Biloška imovina, 2.32. Ključne računovodstvene prosudbe i procjene i bilješku 8. Amortizacija, bilješku 15. Nematerijalna imovina i bilješku 16. Nekretnine, postrojenja i oprema.

Ključno revizijsko pitanje	Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje
<p>O obziru na značajnost iznosa i ulogu ove imovine kao ključnog materijalnog resursa u funkcioniranju Društva te obziru na kompleksnost knjiženja i evidentiranja (nabava, obračun amortizacije, mjerenje, kapitalizacija troškova, itd.) prema našem mišljenju ove pozicije u izvještaju o financijskom položaju / Bilanci predstavljaju ključno revizijsko pitanje.</p>	<p>Naše revizijske procedure uključivale su, između ostalog:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procjenu usklađenosti politike priznavanja dugotrajne nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme i biloške imovine s relevantnim standardima financijskog izvještavanja; • ocijenili smo opravdanost korištenog vijeka trajanja imovine koju Društvo priznaje uzimajući u obzir amortizacije kao i početak obračuna amortizacije za aktivirana sredstva i prestanak za sredstva izvan upotrebe; • analizu zaprimanja Uprave i Nadzornog odbora vezano iz informacije koje se odnose na planove investicija i odluke o investicijskim projektima; • testirane kontrole i testirane detalje nabave nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalne imovine u 2019. godini prema odabranom uzorku; • analizu objašnjenja o trenutnom statusu i predviđenom završetku investicijskih projekata u tijeku; • na temelju uzorka testirali smo ciluđenja i raspod dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine; • analizirali smo prezentirane procjene vrijednosti nekretnina (usporedba ključnih inputa, procjene objektivnosti, kompetentnosti i neovisnosti ovlaštenog procjenitelja); • provjerom vlasničkog statusa nekretnina na odabranom uzorku, utvrđeno je da registriranje prava vlasništva nad dijelom nekretnina nije u cjelosti riješeno. Rješavanje ovih imovinski pravnih pitanja je u tijeku. <p>Našim revizorskim postupcima uvjereni smo se da je nematerijalna imovina te nekretnine, postrojenja i oprema u materijalno značajnim stavkama evidentirana i objavljena u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.</p>

5

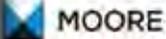
Moore Audit Zagreb

Rezerviranja za redovite otpremnine i jubilarne nagrade (aktuarski izračun)

Društvo je temeljem aktuarskog izračuna iskazalo rezerviranje za redovite otpremnine u izvještaju o financijskom položaju (Bilanci) na dan 31. prosinca 2019. godine u iznosu od 47.202 tisuća kuna (31. prosinca 2018. godine u iznosu od 42.006 tisuća kuna) i rezerviranja za jubilarne nagrade u iznosu od 28.694 tisuća kuna (31. prosinca 2018. godine u iznosu od 27.986 tisuća kuna).

Za detaljnije informacije vidjeti bilješku 2.24. Rezerviranja, 2.32. Ključne računovodstvene prosudbe i procjene, bilješku 10. Rezerviranja i bilješku 27. Rezerviranja u godišnjim financijskim izvještajima.

Ključno revizijsko pitanje	Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje
<p>Za izračun rezerviranja za redovite otpremnine i jubilarne nagrade Društvo koristi ovlaštenog aktuara.</p> <p>S obzirom na značajnost iznosa i složenosti postupka rezerviranja za otpremnine i jubilarne nagrade koje uključuju kompleksne aktuarske izračune ovo pitanje je bilo je od posebne važnosti za našu reviziju.</p>	<p>Naše revizijske procedure uključivale su, između ostalog:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procjenu usklađenosti politike priznavanja rezerviranja s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja; • provjerili smo da su zaposlenici za koje je iskazano rezerviranje za stimulativne otpremnine isključeni iz aktuarskog izračuna rezerviranja za redovite otpremnine • analizu izvješća aktuara za 2018. i 2019. godinu • provjeru potpunosti i točnosti podataka koje koristi aktuar Društva za svoj izračun • analizu razumnosti korištenih pretpostavki (diskontna stopa, stopa fluktuacije) • provjerili smo realizaciju prethodno rezerviranih iznosa kako bismo procijenili točnost prethodnih prosudbi i procjena • provjerili smo zahtjevanje objave vezane za rezerviranja u financijskim izvještajima kako bi utvrdili da su točne i potpune. <p>Našim revizijskim postupcima uvjereni smo se da su rezerviranja za redovite otpremnine i jubilarne nagrade evidentirana u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja i odgovarajuće objavljena u godišnjim financijskim izvještajima.</p>

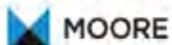

Moore Audit Zagreb

Potencijalne obveze po osnovi započetih sudskih sporova

Društvo je u izvještaju o financijskom položaju (Bilanci) na dan 31. prosinca 2019. godine iskazalo rezerviranje za potencijalne obveze po sudskim sporovima u kojima je Društvo tužena stranka u iznosu od 67.149 tisuća kuna (31. prosinca 2018. u iznosu od 84.959 tisuća kuna). Za detaljnije informacije vidjeti bilješku 2.24. Rezerviranja, bilješku 2.32. Ključne računovodstvene prosudbe i procjene, bilješku 10 i 27. Rezerviranja u godišnjim financijskim izvještajima.

Ključno revizijsko pitanje	Kako smo revidirali ključno revizijsko pitanje
<p>Društvo je u okviru svog poslovanja izloženo značajnom broju dugotrajnih sudskih sporova čiji ishod mogu potencijalno negativno utjecati na financijsku uspješnost.</p> <p>Rezerviranja se priznaju kad Društvo ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu koja je nastala kao rezultat prošlih događaja ili je vjerojatno da će biti potreban odjev sredstava da se podmiri ta obveza, te se pouzdano može procijeniti iznos obveze.</p> <p>Kompleksna pravna pitanja zahtijevaju od Uprave složene procjene uz visoku razinu prosuđivanja i nesigurnosti, što može dovesti do evidentiranja značajno pogrešnih iznosa rezerviranja. Ispod sudskih postupka izvan je kontrole Društva, te je procjena Uprave nezujesna i ovisi o tijeku ishoda i presudama u sudskim sporovima. Uprava donosi procjene o ishodu sudskih sporova temeljem mišljenja interne pravne službe i vanjskih odvjetnika koji zastupaju Društvo.</p> <p>Sljedom navedenog procjena Uprave o postojanju sadašnje obveze, o vjerojatnosti podmirenja iste i postojanju pouzdane procjene iznosa koji će biti potreban za izmirenje obveze, zahtjeva od Uprave ocjenu rizika i nesigurnosti vezanih uz pravne postupke kako bi oni događaji bili na odgovarajući način riješeni, prezentirani i objavljeni u financijskim izvještajima.</p> <p>S obzirom na značajnost iznosa i složenost postupka procjene ishoda sporova pitanje sudskih sporova i potencijalnih obveza bilo je od posebne važnosti za našu reviziju.</p>	<p>Naše revizijske procedure uključivale su, između ostalog:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razgovor s Upravom Društva s ciljem razumijevanja pretpostavki koje su razmatrane prilikom utvrđivanja potrebe rezerviranja, • pribavljanje i pregled mišljenja vanjskih odvjetnika te ostalih podloga koje je pripremio Društvo, kako bi procijenili poštenjavu ili oni prosudbe Uprave o priznanim iznosima rezerviranja, • procjenu usklađenosti politike priznavanja rezerviranja po započetim sudskim sporovima s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja • provjeru namjene i prirode materijalno značajnih rezerviranja, • provjeru matematičke točnosti izračuna rezerviranja, • provjeru realizacije prethodno rezerviranih iznosa kako bismo procijenili točnost prethodnih prosudbi i procjena, • provjeru zahtjevanih objava vezane za rezerviranja u financijskim izvještajima kako bi utvrdili da su točne i potpune. <p>Našim revizijskim postupcima uvjereni smo se da su rezerviranja u materijalno značajnim stavkama evidentirana i objavljena u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.</p>

Moore Audit Zagreb

Ostala pitanja

Reviziju godišnjih financijskih izvještaja Društva za godinu koja je završila 31. prosinca 2018. obavilo je revizorsko društvo AUDIT d.o.o., Zagreb koje je u svom Izvješću neovisnog revizora od dana 18. travnja 2019. godine iskazalo nemodificirano mišljenje o tim godišnjim financijskim izvještajima.

Ostale informacije u Godišnjem izvješću

Uprava Društva je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije sadrže informacije uključene u Godišnje izvješće, ali ne uključuju godišnje financijske izvještaje i naše izvješće neovisnih revizora o njima.

Naše mišljenje o godišnjim financijskim izvještajima ne obuhvaća ostale informacije, osim u razmjeru u kojem je to izričito navedeno u dijelu našeg izvješća neovisnih revizora pod naslovom Izvješće o drugim zakonskim zahtjevima i mi ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

U vezi s našom revizijom godišnjih financijskih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije i razmotriti jesu li ostale informacije značajno proturječne godišnjim financijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenim tijekom obavljanja revizije ili se drugačije čini da su značajno pogrešno prikazane. Ako, temeljeno na poslu kojeg smo obavili, zaključimo da postoji značajni pogrešni prikaz tih ostalih informacija, od nas se zahtijeva da izvijestimo tu činjenicu. U tom smislu, mi nemamo nešto za izvijestiti.

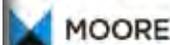
Odgovornosti Uprave Društva i onih koji su zaduženi za upravljanje za godišnje financijske izvještaje

Uprava Društva je odgovorna za sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu s MSFI-ima i za one interne kontrole za koje Uprava Društva odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju godišnjih financijskih izvještaja, Uprava Društva je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezana s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava Društva ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa financijskog izvještavanja kojeg je ustanovilo Društvo.

8

Moore Audit Zagreb

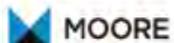
Revizorove odgovornosti za reviziju godišnjih financijskih izvještaja

Naši očevidi su steci razumno uvjerenje o tome jesu li godišnji financijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati Izvješće neovisnog revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke konanka donijete na osnovi tih godišnjih financijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza godišnjih financijskih izvještaja zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaoblježanje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo opikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Društva.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava Društva.
- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava Društva i temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem izvješću neovisnih revizora na povezane objave u godišnjim financijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvješća neovisnih revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Društvo prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li godišnji financijski izvještaj transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

9

Moore Audit Zagreb

Mi komuniciramo s onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi s: između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama ukoliko su otkriveni tijekom naše revizije.

Izvjешće o drugim zakonskim zahtjevima

Izvjешće temeljem zahtjeva iz Uredbe (EU) br. 537/2014

1. Na dan 25. rujna 2019. godine Skupština Društva, temeljem prijedloga Nadzornog odbora Društva, imenovala je revizorska društva Audit d.o.o., Zagreb i IRIS Nova d.o.o., Rijeka da obave zajedničku reviziju godišnjih financijskih izvještaja za 2019. godinu.

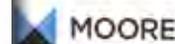
2. Na datum ovog izvješća, revizorsko društvo Audit d.o.o. neprekidno je angažirano u obavljanju zakonskih revizija Društva od revizije godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2018. godinu do revizije godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2019. godinu što ukupno iznosi dvije godine. Na datum ovog izvješća, revizorsko društvo Iris Nova d.o.o. Rijeka neprekidno je angažirano u obavljanju zakonske revizije Društva od revizije godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2019. godinu do revizije godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2019. godinu što ukupno iznosi jednu godinu.

3. Osim pitanja koja smo u našem izvješću neovisnih revizora naveli kao ključna revizijska pitanja unutar podnaslova izvješća o reviziji godišnjih financijskih izvještaja nemamo nešto za izvijestiti u vezi s točkom (c) članka 10. Uredbe (EU) br. 537/2014.

4. Nakon zakonskom revizijom godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2019. godinu sposobni smo otkriti nepravilnosti, uključujući i prjevaru sukladno Odjeljku 225 Reagiranje na nepoštovanje zakona i regulativa IESBA Kodeksa koji od nas zahtjeva da pri obavljanju revizijskog angažmana sagledamo je li Društvo poštivalo zakone i regulative za koje je opće priznato da imaju izravni učinak na određivanje značajnih iznosa i objava u njihovim godišnjim financijskim izvještajima, kao i druge zakone i regulative koji nemaju izravni učinak na određivanje značajnih iznosa i objava u njihovim godišnjim financijskim izvještajima, ali poštovanje kojih može biti ključno za operativne aspekte poslovanja Društva, njegovu sposobnost da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem ili da izbjegne značajne kazne.

Osim u slučaju kada nađemo na, ili saznamo za, nepoštovanje nekog od prethodno navedenih zakona ili regulativa koje je očigledno beznačajno, prema našoj prosudbi njegovog sadržaja i njegovog utjecaja, financijskog ili drugog, za Društvo, njegove sudionike i širu javnost, dužni smo o tome obavijestiti Društvo i tražiti da istraži taj slučaj i poduzme primjerene mjere za rješavanje nepravilnosti te za sprečavanje ponovnog pojavljivanja tih nepravilnosti u budućnosti. Ako Društvo sa štetnjem na datum revidirane bilance ne ispravi nepravilnosti temeljem kojih su

10

Moore Audit Zagreb

nastali pogrešni prikazi u revidiranim godišnjim financijskim izvještajima koji su kumulativno jednaki ili veći od iznosa značajnosti za financijske izvještaje kao cjelinu od nas se zahtjeva da modificiramo naše mišljenje u izvješću neovisnih revizora.

U reviziji godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2019. godinu odredili smo značajnost za financijske izvještaje kao cjelinu u iznosu od 34.200.000 kuna koji predstavlja približno 1,5% ukupnih prihoda koji predstavljaju stabilan indikator poslovanja i uključuju ključne prihode od djelatnosti kojom se Društvo bavi.

5. Naše revizijsko mišljenje dosljedno je s dodatnim izvješćem za revizijski odbor Društva sastavljenim sukladno odredbama iz članka 11. Uredbe (EU) br. 537/2014.

6. Tijekom razdoblja između početnog datuma revidiranih godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2019. godinu i datuma ovog izvješća nismo Društvo pružili zabranjene nerevizorske usluge i nismo u poslovnoj godini prije prethodno navedenog razdoblja pružili usluge osmišljavanja i implementacije postupaka internih kontrola ili upravljanja rizicima povezanih s pripremom i/ili kontrolom financijskih informacija ili osmišljavanja i implementacije tehnoloških sustava za financijske informacije, te smo u obavljanju revizije sačuvali neovisnost u odnosu na Društvo.

Izvjешće temeljem zahtjeva iz Zakona o računovodstvu

1. Prema našem mišljenju, temeljeno na poslovima koje smo obavili tijekom revizije, informacije u izvješću posloводства Društva za 2019. godinu usklađene su s priloženim godišnjim financijskim izvještajima Društva za 2019. godinu.

2. Prema našem mišljenju, temeljeno na poslovima koje smo obavili tijekom revizije, izvješće posloводства Društva za 2019. godinu je sastavljeno u skladu sa Zakonom o računovodstvu.

3. Na temelju poznavanja i razumijevanja poslovanja Društva i njegova okruženja stečenog u okviru revizije, nismo ustanovili da postoje značajni pogrešni prikazi u izvješću posloводства Društva.

U Zagrebu, 22. travnja 2020. godine

Audit d.o.o.
Benkovičeva 2
10000 Zagreb
Republika Hrvatska

Darko Karić
direktor, ovlašten revizor

Iris Nova d.o.o.
Fioretto la Guardia 13/III
51 000 Rijeka
Republika Hrvatska

Liljana Blagojević
član Uprave, ovlašten revizor

LOVAČKI DOM MULJAVA

Smješten je sat vremena vožnje od Zagreba te pola sata od Karlovca, nedaleko od mjesta Vojnić na Petrovoj gori, jednom od najljepših i najbolje očuvanih gorskih šumovitih krajobraza u Hrvatskoj. Poznata kao jedna od dvije pozicije „čistog neba“ u Hrvatskoj, privlači veliki broj ljubitelja astronomije, a brojni spomenici prirode i povijesno – kulturne znamenitosti, poput ornitološkog rezervata, dvije poučne staze, spomenika kralju Petru Svačiću, spomenik vojina Bakića, ruševina pavlinskog samostana i mnogi drugi, mamac su za izletnike koji na Muljavu dolaze i radi vrhunske gastronomske ponude. Muljava je već dugo vremena na popisu najboljih 100 restorana u Hrvatskoj, u što su se uvjerali brojni posjetitelji, kako domaći, tako i strani.

Adresa: Radonja 45, Vojnić
Kontakt: 098/447-596

Turistička agencija HŠ Tours bavi se ponudom i prodajom lovno-turističkih usluga i lovno-turističkih paket aranžmana te ugovaranjem poslovne suradnje vezane za prodaju lovnih i turističkih usluga Hrvatskih šuma d.o.o.

Turistička agencija Hrvatske šume Tours,
ID COD: HR-AB-01-080251008
e-mail: tours@hrsume.hr
tel. 00385 (0)1 4804-231 • faks.00385 (0)1 4804-241